Komentar

GLASILO OBČINE KOMEN • Letnik 4, Številka 5 • OKTOBER-NOVEMBER 2009

Poštnina plačana pri pošti 6223 Komen

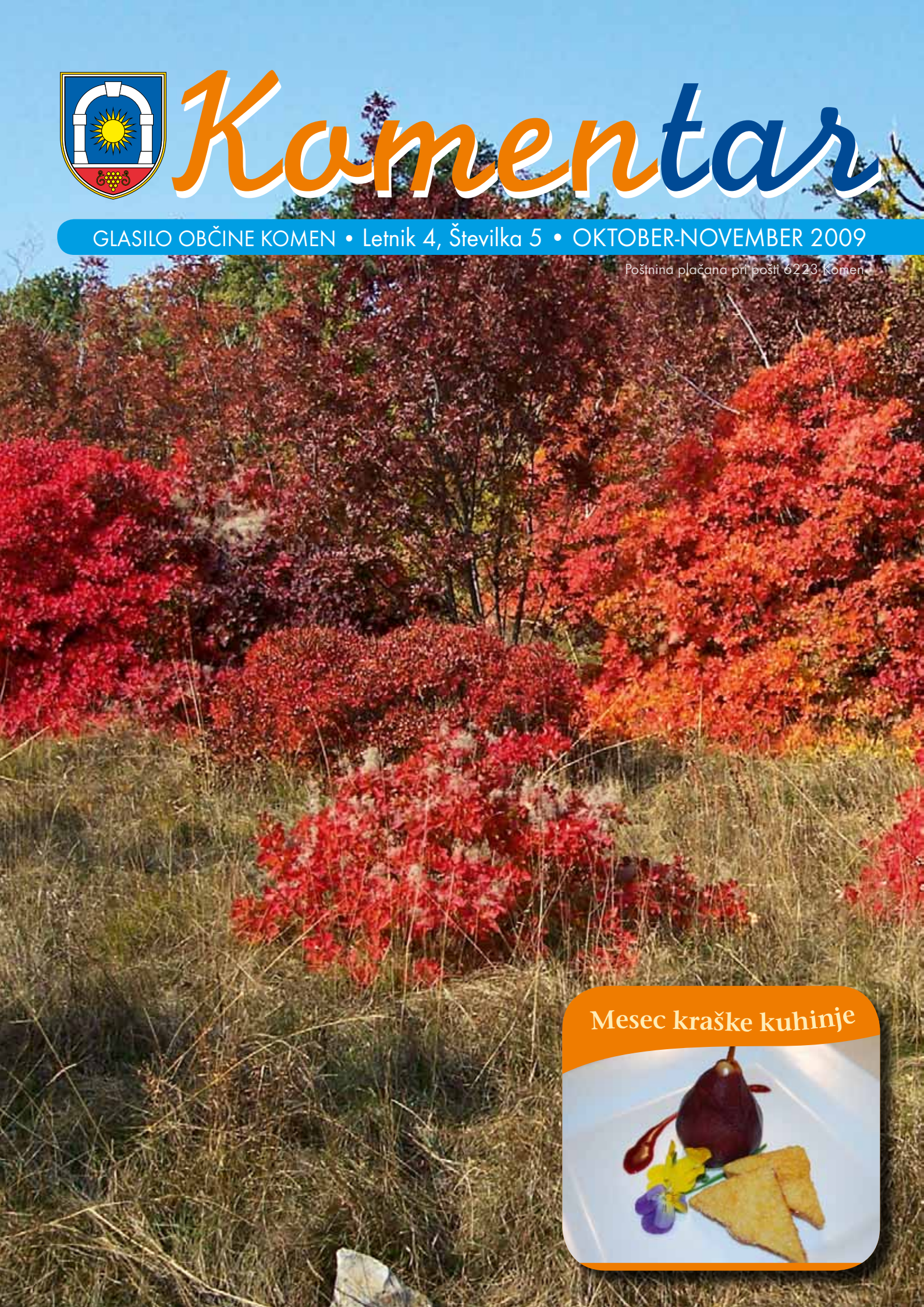

PRVI DOBRODELNI KONCERT NA OŠ KOMEN

Jesen je še posebej lepa na Krasu, ko barva listke ruja v rumeno, oranžno in rdečo barvo. Prvi teden v oktobru pa je bil še posebej lep za učence naše šole, saj so se srečevali s pestro paleto dogodkov ob tednu otroka. Ta prav poseben teden v šolskem letu smo zaključili s prvim dobrodelnim koncertom, ki je nosil naslov Tu sem doma. Odvijal se je v petek, 9. 10. 2009, ob 18.30 v telovadnici osnovne šole.

Izkupiček od prodanih vstopnic (970,00 •) je šel v šolski sklad, ki zbira sredstva za 31 učencev naše šole, ki si želijo, da se jim uresničijo sanje. Sanje, da bodo v tem šolskem letu lahko odšli v šolo v naravi.

Na koncertu so nastopali domači glasbeniki.

Na prireditveni prostor so obiskovalce pospremili zvoki Pihalnega orkestra Komen, ki je igral pred šolo. Zapeli sta solistki Damjana Godnič in Meta Erženičnik ter naslednji zbori: MPZ Komen, OPZ Štanjel, MePZ Gorjansko. Navdušil je oktet Rožmarin ter ansambla Kalamari in Red Katrins. Posebno presenečenje na koncu koncerta je bil istrski pevec Miran Zadnik.

Dramski krožek OŠ Komen se je predstavil s prizori iz Kekca.

Na ta dan je bila naša šola deležna novega simbola. Šolska zastava vihra že poldrugo leto, šolska himna pa je bila slišana prvič. Njen avtor je skladatelj Miran Rustja. V prihodnje bo ob pomoči učencev dobila še besedilo.

V imenu Upravnega odbora šolskega sklada OŠ Komen bi se rada zahvalila vsem nastopajočim na koncertu, ki so se v celoti odrekli honorarju, ge. ravnateljici Nives Cek, g. županu Urošu Slamiču, Občini Komen, pošti Komen, zakoncema Tenze (za oblikovanje plakatov in vstopnic, ki sta jih podarila), vsem sodelavkam in sodelavcem na šoli (učiteljicam in učiteljema, hišniku, kuharici Nadji, snažilkam, tajnicam), ki so se trudili in pomagali, da je ta prireditev stekla, ter učencem, ki so na ta dan z veliko dobre volje prodajali vstopnice (Roku Furlanu, Žigi Pavlinu in Domnu Božiču) in vodili prireditev (Žigi Sorti in Ireni Birsa).

Še posebej hvala vsem obiskovalcem, ki ste prišli, kupili vstopnico in darovali. Te vaše pozornosti, ki so bile dane brez omahovanja, z veseljem in iz srca, bodo obogatile srca naših otrok.

Naj dobrota ostane zlata veriga in naj nas povezuje!

Besedilo: Tanja Spačal,
predsednica šolskega sklada
Fotografije prispeval: Bogdan Macarol

V JESENSKI TIHI ČAS ...

Drage bralke, dragi bralci!

Z uvodnimi verzi Kosovelove Balade, ravno pravšnjimi za ta letni čas in za pretekle prvonovembrske praznike, med vse vas prihaja nova in sveža, jesensko obarvana številka Komentarja. Na samem začetku pa velja pojasnilo, zakaj prihajamo z zamudo, torej šele v mesecu novembru in ne v oktobru, kot smo sprva načrtovali. V uredništvo je namreč do predvidenega datuma, tj. 25. septembra, prišlo premalo člankov oz. prispevkov in tako smo bili primorani narediti kompromis. A zdaj smo tu. Z vso vašo in našo dvomesečno bero, ki je, kot boste videli, prebrali, zelo pestra. In okusna. Predvsem to. Saj diši po Mesecu kraške kuhinje, ki se prav v teh dneh zaključuje na osmih različnih gostinskih destinacijah, pa po čezmejnih Okusih Krasa.

Diši pa že tudi po prihajajočem mrazu, zimi in po z njo povezanih praznikih. Še malo, malo in že bo tu tisti težko in vse leto pričakovani veseli in kar se potrošnje, zabave tiče tudi »nori« december. Da pa bi vi, drage občanke in občani, tako tisti mladi kot tisti malo manj mladi, vedeli, kje vse se bo v tem prazničnem decembru in vstopu v novo leto 2010 plesalo, pelo in se skratka rado imelo, bomo v zadnji letošnji decembrski številki pisali tudi in predvsem o zgoraj omenjenih prireditvah, zabavah. Zato vas naprošamo, da nam do 25. novembra 2009 na naš že znani elektronski naslov komentar@komen.si pošljete čim več informacij na teme miklavževanja, silvestrovanja, novoletnega praznovanja itd. Potem res ne bo nikakršnih dvomov o tem, kam in kdaj. Odgovor bo čisto blizu. V Komentarju.

In za konec. Sama sem se na sprehodih po kraških gmajnah naužila živopisanih, škrlatnih barv prekrasnega jesenskega ruja. Kot popotnico za hladne zimske dni. Ste se jih tudi vi?!

Naj bo branje prijetno ...

odgovorna urednica Tanja Bratina Grmek,
prof. slo. jezika in univ. dipl. bibl.

Komentar

Glasilo občine Komen
Letnik 4, številka 5, oktober – november 2009

Izdajatelj: Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen
Telefon: 05/73 10 450
Fax: 05/73 10 460
Spletna stran: www.komen.si
E-pošta: komentar@komen.si

Naklada: 1400 izvodov
Glasilo brezplačno prejmejo gospodinjstva v občini Komen.

Odgovorna urednica: Tanja Bratina Grmek
Uredniški odbor: Andreja Štok (pomočnica odg. urednice), Tanja Godnič, Ana Godnik, Petra Mezinec
Lektoriranje: Tanja Bratina Grmek

Ureditev in priprava za tisk: DTP Studio Sežana
Tisk: Print Luin, Dušan Luin s.p., Sveto 58, 6223 Komen

Informacije v zvezi z izdajo občinskega glasila dobite na tel. št. 05/73 10 452.

Vabljeni, da svoje prispevke (članke in slikovno gradivo) za naslednjo številko Komentarja pošljete v elektronski obliki na e-naslov: komentar@komen.si, najpozneje do 25. novembra 2009. K posameznemu članku priložite največ dve fotografiji!
Vabimo tudi vse ljubiteljske fotografe ali fotografe kar tako, da nam pošljejo tematske fotografije za objavo na naslovnici Komentarja.
Digitalni posnetki naj bodo v čimboljši resoluciji. Poslanih posnetkov v slabi resoluciji ne bomo objavljali.
Naslednja številka izide decembra.

Fotografiji na naslovnici in na zadnji strani: Jesenski ruj (foto: Simon Šibelja) ter hruška v teranu in supe, ki jih je pripravila Ada Špacapan iz Komna (foto: Olga Knez)

DOBRO JE VEDETI ...

DOBRO JE VEDETI ...

Občinska uprava Občine Komen
Telefon: 05/73 10 450
Fax: 05/73 10 460
Spletna stran: www.komen.si
E-pošta: obcina@komen.si
Uradne ure:
ponedeljek, torek, petek od 8.00 do 13.00 ure
sreda od 8.00 do 17.30 ure

Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Divača, Hrpelje – Kozina, Komen in Sežana
Telefon: 05/73 10 141
E-pošta: soou@sezana.si
Uradne ure:
ponedeljek in petek od 7.30 do 11.00 ure
sreda od 7.30 do 11.00 ure in od 12.00 do 16.00 ure

Krajevni urad Komen
Telefon: 05/76 68 510
Uradne ure:
torek od 8.00 do 12.00 ure in od 13.00 do 15.00 ure
sreda od 13.00 do 18.00 ure
petek od 8.00 do 13.00 ure

Za nujne primere se obrnite na sedež Upravne enote v Sežani, tel. št.: 05/73 12 700.

Knjižnica Komen
Komen 118, 6223 Komen
Telefon: 05/76 68 580
E-pošta: knjiznica.komen@siol.net
Delovni čas:
torek in petek od 11.00 do 18.00 ure
sreda od 8.00 do 14.00 ure

Zdravstvena postaja Komen
Splošna ambulanta Komen
Telefon: 05/76 68 506
Posvetovalnica za otroke: vsako drugo sredo v mesecu, dr. Franc Tozon

Lekarna Komen
Telefon: 05/73 11 785
Delovni čas:
ponedeljek od 8.30 do 15.30 ure
torek, četrtek in petek od 8.00 do 15.00 ure
sreda od 9.00 do 18.00 ure

Zbirni center Komen
Obratovalni čas:
torek od 9.00 do 13.00 ure
četrtek od 14.00 do 18.00 ure
sobota od 9.00 do 13.00 ure

IZGRADNJA ODPRTEGA ŠIROKOPASOVNEGA OMREŽJA ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJ (ŠPO) V OBČINI KOMEN

Gradnja telekomunikacijskega omrežja poteka v skladu s predvidenimi načrti. Dela se trenutno odvijajo na več odsekih. Gradbena dela za izgradnjo hrbteničnega povezovalnega omrežja med vasmi se bližajo koncu, saj smo z optičnim kablom povezali že vsa naselja na belih lisah v smeri od Gorjanskega, proti dolini Branice. Trenutno se izvaja gradnja na odseku proti Brjam in za dokončanje tako ostaja le še del od vasi Zagrajec, preko Ivanjega Grada in Svetega do Škrbine. Istočasno potekajo tudi dela na dveh povezovalnih trasah, v smeri Vipave in v smeri Dutovelj. Pospešeno se izvajajo tudi pripravljalna dela za pričetek priklapljanja končnih uporabnikov po posameznih vaseh. Pri tem prihaja občasno tudi do slabe volje, v smislu Zakaj so sosedu napeljali kabel, meni pa ne?, zato bom izkoristil tudi to priložnost za predstavitev načinov priklopa končnih uporabnikov. Projekt izgradnje odprtega širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij v občini Komen predvideva, da se v vaseh izgradi glavna priklopna zemeljska optična trasa do internetne centrale (DSLAM), ki se postavi ob glavni razvodni omari Telekoma Slovenije. Tu se nova centrala poveže na obstoječe bakreno omrežje in tako uporabnikom omogoči priklop v omrežje. Izjema so uporabniki, ki so povezani preko PCM (dvojčkov), tisti, ki se zaradi premajhnega števila obstoječih telefonskih žic ne morejo priklopiti, in tisti, ki so fizično preveč oddaljeni (2 km po žici) od novih central, katerim se lokalni priklop omogoči preko optičnega kabla. Vsem gospodinjskim uporabnikom se na ta način zagotovi možnost priklopa na omrežje s hitrostmi do 50 Mbit/s, neodvisno od tega, ali

je uporabnik priklopljen preko optike ali preko bakrenega vodnika. Z vidika trenutno smiselnih prenosnih kapacitet (hitrosti za domačega uporabnika) torej danes ni bistvene razlike med lokalnimi priklopi preko bakrenega ali optičnega omrežja. V tej fazi potekajo tudi razgovori z odgovornimi v podjetju Telekom Slovenije d. d., ki bo omogočil fizični priklop večine uporabnikov na novo omrežje, in razgovori z zainteresiranimi ponudniki storitev, s katerimi boste uporabniki sklepali naročniške pogodbe. O tematikah v vezi sklepanja pogodb in priključevanja uporabnikov vas bomo v naslednjih mesecih obveščali z obvestili na oglasnih deskah in v Komentarju. Občankam in občanom se moram ob tej priložnosti še zahvaliti za strpnost, saj naši izvajalci pri gradnji včasih poteptajo kak travnik, nehote prevrnejo kako škarpo, povzročajo hrup in prah. Pred zaključkom gradnje (konec januarja 2010) bomo na sestankih s predstavniki vaških skupnosti preverili, da morebiti ni za nami ostala še kaka neurejena zadeva. Hvala za razumevanje.

Besedilo: Goran Živec, koordinator izgradnje ŠPO

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj

POSEBEN DOGODEK ZA FILATELISTE

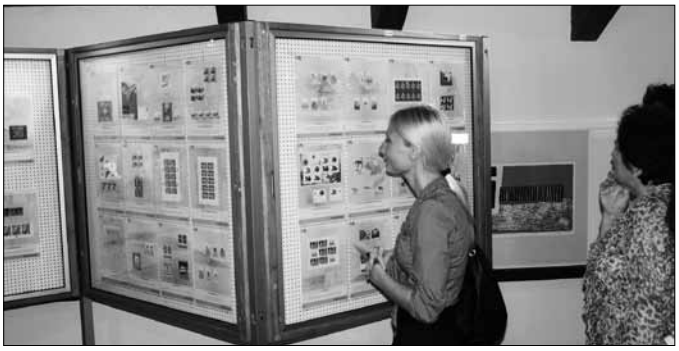

Galerija Lojzeta Spacala v Štanjelu je v zadnjem tednu septembra gostila promocijo skupne poštne znamke »Hiška – Kažun« v izdaji Pošte Slovenije in Hrvaške pošte. Dogodek je bil posebej zanimiv za filateliste.

Pošta je ob tej priložnosti poskrbela tudi za vabljivo razstavo priložnostnih znamk, ki so svojo promocijo doživele v letu, ki se izteka. In za nas, ki nismo zbiralci znamk, pa se nam pogled kljub temu ustavi na lepem, je bila skupna poštna znamka »Hiška – Kažun« zanimiva, saj z njo ohranjamo našo kulturno dediščino. Dogodek smo pospremili z glasbo, ki jo je iz flavte izvabljala naša obetavna flavtistka Anja Colja iz Coljave, in ljudskimi pesmimi, ki so nam jih doživeto zapeli pevke KD Kraški šopek iz Sežane. Posebej sporočilno moč so imele pevke s svojimi lastnoročno izdelanimi kraškimi nošami, kar se je vse stapljalo s priložnostno poštno znamko.

In poglejte, ko sem si to znamko ogledovala, se mi je zazdelo, da tudi poštna znamka govori, če jo znamo poslušati.

Ne boste verjeli – veliko, veliko je treba znati, da ujameš govorico poštne znamke.

Svečan dogodek v Štanjelu sta z besedo obogatila podpredsednik Filatelistične zveze Slovenije dr. Peter Suhadolc in direktorica sektorja za trženje pri Pošti Slovenije gospa Sabina Podkrižnik, ki je hkrati tudi članica komisije za izdajo poštnih vrednostnic.

In za konec – hiška, ja, to je pastirska hiška, ki ji v Istri na Hrvaškem pravijo kažun.

Besedilo: Ana Godnik

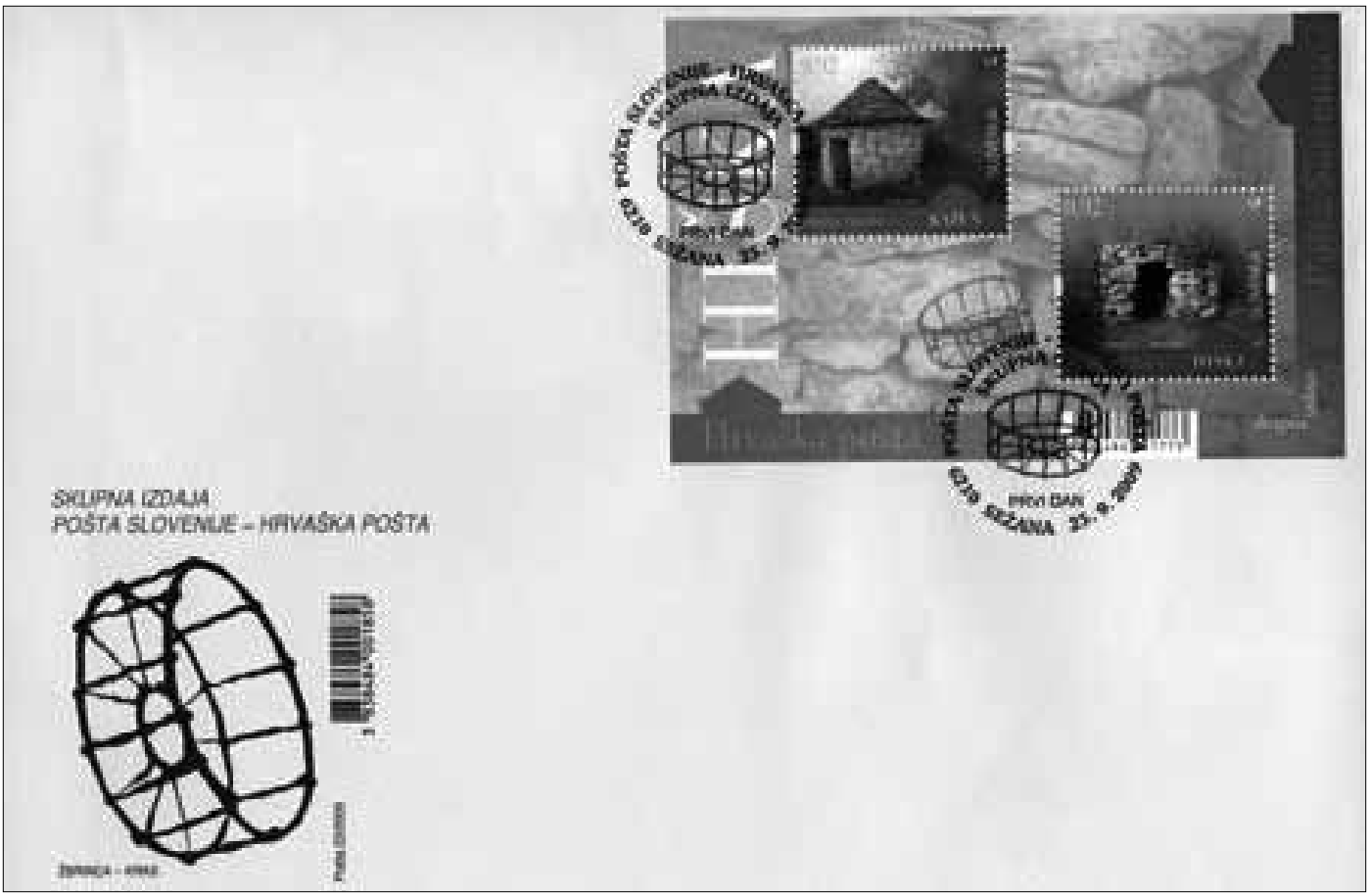

IMENOVANA NOVA OBČINSKA VOLILNA KOMISIJA

Na 26. redni seji, dne 30. 9. 2009, je Občinski svet Občine Komen imenoval novo občinsko volilno komisijo. Občinski volilni komisiji tako kot do sedaj predseduje Rada Lilić z namestnikom Marinom Pangosom, člani pa so Nataša Grmek Prelec (namestnik Mateja Hočevar), Ester Tomažinčič (namestnik Uroš Grmek) ter Ivan Uršič (namestnica Tatjana Čigon).

Imenovanje, naloge in pristojnosti občinske volilne komisije podrobneje določa zakon, ki ureja lokalne volitve – Zakon o lokalnih volitvah (Uradni list RS 94/07 ZLV – UPB3, 45/08). Občinsko volilno komisijo sestavljajo predsednik in trije člani ter njihovi namestniki. Predsednik občinske volilne komisije in njegov namestnik se imenujeta izmed sodnikov in drugih diplomiranih pravnikov, ostali člani volilne komisije in njihovi namestniki pa po predlogih političnih strank, drugih organizacij občanov in občanov. Občinska volilna komisija se imenuje za dobo štirih let.

Naloge občinske volilne komisije so določene v 41. členu ZLV in zajemajo skrb za zakonitost volitev v občinski svet, potrjevanje posamičnih kandidatur oziroma list kandidatov in sestava seznamov kandidatov oziroma list kandidatov, določanje volišč, imenovanje volilnih odborov, ugotavljanje rezultatov glasovanja in razglasitev, kateri člani občinskega sveta so izvoljeni, ter podajo poročila o izidu volitev, opravljanje in vodenje neposrednega tehničnega dela v zvezi z volitvami, opravljanje drugih nalog, kot jih določa ZLV. Vseh vprašanj glede lokalnih volitev pa ZLV ne ureja, zato glede teh neposredno veljajo določbe zakona, ki ureja volitve v državni zbor. Občinska volilna komisija je pristojna tudi za imenovanje volilnih odborov. Volilni odbor sestavljajo predsednik in parno število članov ter njihovi namestniki, imenujejo se izmed občanov, ki imajo stalno prebivališče v občini. Volilne odbore imenuje občinska volilna komisija, in sicer na predlog, ki ga najkasneje v roku desetih dni po razpisu volitev dajo politične stranke, druge organizacije v občini ter občani. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o lokalnih volitvah (Uradni list RS 45/08) pa določa še novost glede volilnih odborov; predsednik, član volilnega odbora in njun namestnik ne more biti zakonec, oče, mati, otrok, sestra ali brat, posvojitelj ali posvojenec kandidata v volilni enoti, v kateri je ta odbor imenovan, niti ne more živeti s kandidatom v zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni skupnosti.

Lokalne volitve so ključnega pomena za prebivalce lokalne skupnosti, saj so namenjene oblikovanju organov lokalne skupnosti, ki odločajo o vseh pomembnejših vprašanji v občini – torej tistih, ki občana, prebivalca občine najbolj neposredno zadevajo.

Besedilo: Andreja Štok, občinska uprava

SKLEPI 26. REDNE SEJE OBČINSKEGA SVETA OBČINE KOMEN (30. 9. 2009)

SKLEP

Občinski svet Občine Komen sprejme Odlok o turistični taksi v Občini Komen v prvi obravnavi.

Pri pripravi predloga Odloka za drugo obravnavo se upoštevajo pripombe iz razprave.

SKLEP

Občinski svet Občine Komen daje soglasje k izplačilu dela plače za delovno uspešnost direktorju ZGRS. V skladu z Dogovorom o ukrepih na področju plač v javnem sektorju zaradi spremenjenih makroekonomskih razmer za obdobje 2009–2010 znaša redna delovna uspešnost direktorja v javnem sektorju 4/12 letnega zneska, do katerega bi bil upravičen.

SKLEP

Imenuje se Občinska volilna komisija Občine Komen v sestavi:

Predsednik:	Rada Lilić, Komen 118d, 6223 Komen
Namestnik:	Marino Pangos, Brestovica pri Komnu 44, 6223 Komen
Član:	Nataša Grmek Prelec, Tupelče 8c, 6222 Štanjel
Namestnik:	Mateja Hočevar, Štanjel 39, 6222 Štanjel
Član:	Ester Tomažinčič, Komen 145, 6223 Komen
Namestnik:	Uroš Grmek, Štanjel 115, 6222 Štanjel
Član:	Ivan Uršič, Komen 31, 6223 Komen
Namestnik:	Tatjana Čigon, Hruševica 29, 6222 Štanjel

Mandatna doba članov občinske volilne komisije traja 4 leta.

SKLEP

Sprejme se Statut Občine Komen v drugi obravnavi.

SKLEP

Sprejme se Poslovnik Občinskega sveta Občine Komen v drugi obravnavi.

SKLEP

Letni načrt pridobivanja in razpolaganja s stvarnim premoženjem Občine Komen za leto 2009, št. 478-07/2009-2 z dne 6. 3.2009, se dopolni v naslednjem:

zap. št.	upravljavec	šifra in ime k. o.	parc. št.	velikost v m2	dejanska vrsta rabe	orientacijska vrednost v •
I. PRODAJA ZEMLJIŠČ						
P32	Občina Komen	2409 Ivanji Grad	363/2	289	del državne ceste	163,13
P33	Občina Komen	2417 Hruševica	1041/1	30	stavbno zemljišče	600,00
P34	Občina Komen	2412 Komen	3509/4	90	stavbno zemljišče	1.800,00

SKLEP

Občinski svet Občine Komen sprejme posamični program razpolaganja s stvarnim premoženjem občine, št. 478-28/2009-7 z dne 10. 6. 2009, za prodajo nepremičnine, parc. št. 1926/3, v izmeri 40 m2, k. o. Gorjansko, po metodi neposredne pogodbe za ocenjeno vrednost oziroma vrednost, doseženo z zainteresirano osebo s pogajanji o ceni.

V skladu s 3. členom Zakona o davku na promet nepremičnin (ZDPN-2) (Ur. l. RS, št. 117/2006) je prenos lastninske pravice na nepremičnini obdavčen z 2% davkom na promet nepremičnin.

SKLEP

Občinski svet Občine Komen sprejme posamični program razpolaganja s stvarnim premoženjem občine, št. 478-38/2007-25 z dne 13. 8. 2009, za prodajo nepremične s parc. št. 363/2 cesta, v izmeri 87 m , ZKV 323, k. o. Ivanji Grad, do 3/8, po metodi neposredne pogodbe za ocenjeno vrednost oziroma vrednost 163,13 brez DDV.

Na ocenjeno vrednost nepremičnin se obračuna DDV po stopnji 20%.

SKLEP

1. Občinski svet Občine Komen sprejme spremembo posamičnega programa prodaje stvarnega premoženja, šifra 46503-01/05-21 z dne 5. 8. 2009, ki ga je obravnavala komisija za vodenje in nadzor postopka razpolaganja s stvarnim premoženjem občine.

2. Občina Komen proda po metodi neposredne pogodbe nepremičnino, parcelo št. 1437/6, cesta v izmeri 69 m^2, k. o. Volčji Grad, za ocenjeno vrednost 1.900,00 EUR, kupcema Rafaelu in Vereni Štrancar, Volčji Grad 43, 6223 Komen, vsakemu do 1/2. Navedena vrednost ne vključuje davka na dodano vrednost, ki ga plačata kupca.

SKLEP

Občinski svet Občine Komen sprejme posamični program ravnanja s stvarnim premoženjem, št. 478-23/2008-4 z dne 22. 9. 2009, za ustanovitev služnosti na strehi nepremičnine Kobjeglava 75, parc. št. 1576/1, k. o. Kobjeglava, po metodi neposredne pogodbe za dobo 30 let.

SKLEP

1. Občinski svet Občine Komen sprejme posamični program ravnanja s stvarnim premoženjem občine, št. 478-18/2008-3 z dne 22. 9. 2009, za oddajo nepremičnine s parc. št. 142.S, k. o. Sveto, v najem po metodi neposredne pogodbe.

2. VS Sveto se za izvajanje dejavnosti zagotovi souporaba predvidenega večnamenskega prostora in učilnice z omogočenim dostopom in nemoteno uporabo.

SKLEP

Občinski svet Občine Komen soglaša s predlogom VS Sveto o ureditvi območja »Boršt« na parc. št. 1003/1 k. o. Sveto.

SKLEP

Občina Komen zagotovi izvedbo ureditve območja »Boršt« predvidoma v roku treh let od pričetka gradbenih del na nepremičnini s parc. št. 142.S k. o. Sveto – objekt šola ob pogoju, da bo finančno stanje Občine Komen to omogočalo.

SKLEP

V predlagani obliki in vsebini se sprejme Poročilo o izvrševanju proračuna Občine Komen za I. polletje 2009.

Besedilo: Andreja Štok, občinska uprava

SEŽANSKI DIABETIKI NA SEJMU NARAVA-ZDRAVJE 2009

Društvo diabetikov Sežana, ki združuje več kot 330 članov iz vseh štirih kraških in brkinske občine, že več let zapored v svoj program vključuje tudi obisk sejma Narava-zdravje v Ljubljani. Tudi letos so si v začetku oktobra ogledali že 40. sejem ponudbe izdelkov, dejavnosti in idej za zdravo življenje Narava-zdravje 2009, ki je letos potekal na temo razgibajmo planet.

Sejma, na katerem je sodelovalo rekordnih 240 razstavljavcev iz šestih držav, se je udeležilo ogromno število obiskovalcev (22 tisoč ljudi). Letošnja novost sejma je bila tudi odslužena baterija, ki je bila hkrati vstopnina za obisk sejma. Tudi sežanski sladkorni bolniki, ki jih je vodil tajnik Ivan Krulej, žal v odsotnosti predsednika Vladimirja Janjića in blagajnika Jožeta Volovca, so kot ostali obiskovalci sejma ob vhodu na sejmišče prejeli še Oddih, posebno prilogo Dnevnika, v katerem je bil tudi katalog razstavljavcev sejma. Letos je bil sejem razdeljen na štiri vsebinske sklope – prvič je bil med njimi sklop gibanje, v sklopu človek z naravo pa največja novost sejma – naravi prijazen dom, ki je ponujal vrsto varčnih in ekoloških rešitev.

Po kosilu Pri planinskem orlu v kraju Stahovica so si udeleženci ogledali še lepote Kamniške Bistrice. Sprehodili so se ob reki Kamniška Bistrica, levemu pritoku reke Save, ki izvira na 623-ih metrih nadmorske višine in je dolga 33 km. Na tej priljubljeni izletniški točki in izhodišču za številne pohode in kolesarje so se tudi sprehodili, nekateri pa so nabrali tudi gobe.

Na poti domov so se ustavili še v slikovitem Kamniku, ki leži pod južnim vznožjem Kamniško-Savinjskih Alp. Ogledali so si nekatere kulturne in zgodovinske znamenitosti starega mestnega jedra. Le-te mu dajejo prijetno domačnost. Sprehodili so se po ozkih ulicah do Malega gradu, ki s svojimi razvalinami spominjajo na staro zgodovinsko mesto, omenjeno že leta 1229. Za tedanje razmere je bil Kamnik svetovljansko mesto, saj so v njem gostovale in prebivale znane plemiške družine. O zanimivi legendi o začarani grofični Veroniki, napol deklici in napol kači, ki naj bi varovala skriti zaklad, pričajo ostanki Malega gradu, s katerega je prekrasen razgled na celo mesto. Tu so se še fotografirali za kamniško občinsko glasilo in se z avtobusom odpravili nazaj proti domu.

Besedilo in foto: Olga Knez

POLETNI TABOR IN ŠPORTNE IGRE SMEHA

V Društvu »VEZI« smo 27. 8. 2009 organizirali 2. POLETNI TABOR, ki združuje obiskovalce dnevnih centrov in stanovalce stanovanjskih skupin, njihove svojce in prijatelje, kakor tudi prostovoljce in strokovne delavce ter sodelavce. Uporabniki potrebujejo možnost in prostor za ponovno vzpostavitev ali krepitev odnosov s svojci ter priložnost za reševanje konfliktov in skupno preživljanje prostega časa. Vse to omogoča in vodi v ponovno spoznavanje in socialno učenje. Letos smo tabor združili s projektom ŠPORTNE IGRE SMEHA, ki so bile prava popestritev za udeležence. Športne igre so zabaven način preizkusa telesne kondicije in način druženja. Dogodki so se odvijali v Brestovici pri Komnu, v bližini Stanovanjske skupine »VEZI«. Za začetek smo se okrepčali s kavo, nato pa smo se razdelili v skupine, ki so med seboj tekmovale v različnih disciplinah, in sicer v:

- triatlonu, ki je zajemal reševanje uganke, sestavljanje slike ter ugibanje pantomime,
- polnjenju veder z vodo,
- teku v vrečah,
- vlečenju vrvi.

Kot rečeno, so se aktivnosti izvajale v skupinah, kjer posameznik pridobiva na moči in vztrajnosti, da ne obupa. Ustrezno vodene in prilagojene športne in rekreativne aktivnosti pri ljudeh s težavami v duševnem zdravju dejansko zmanjšujejo potrebo po pasivnem obnašanju, poležavanju, občutku nezmožnosti ter strahu pred okoljem in nesamozaupanju itd. Vsi udeleženci so se tudi tokrat zelo izkazali, za kar so prejeli priznanja in že težko pričakovano kosilo ter kavo in pecivo, nastalo v kulinaričnih delavnicah.

Veseli smo in vsi skupaj že težko pričakujemo naslednje športne igre, ki bodo za vse nova priložnost in nov izziv.

Besedilo: Mojca Mahnič
(pod mentorstvom mag. Katarine Tomažič)

GORJANSKOLO IN TURNIR V MALEM NOGOMETU

V nedeljo, 13. septembra 2009, je Društvo Gorjansko že 4. leto zapovrstjo organiziralo kolesarjenje po Krasu. Kolesarjenja po kraških poteh se je udeležilo 160 kolesarjev – od tega kar 28 otrok do 14. leta, ki so merili poti v spremstvu staršev. Tokrat je proga, primerna za gorska kolesa, merila kar 30 km. Na progi so se lahko kolesarji naužili pestre jesenske kraške pokrajine, ko so se podali s starta v Gorjanskem mimo vasi Nadrožica do vasi Škofi, kjer jih je pričakala domačija Ide in Danila s svojimi kraškimi dobrotami, seveda jih je kot vedno pozdravil tudi naš legendarni Gojc. Pot se je nadaljevala mimo Volčjega Grada, Coljave in Gabrovice po železniški progi iz 1. svetovne vojne do Kobjeglave, kjer so jih prisrčno pričakali člani Društva Kraški slavček. Od tam so kolesarji polni novih moči nadaljevali pot prosti Malem Dolu, Rubijam, Svetem in mimo Preserij na cilj v Gorjanskem.

Na cilju jih je že čakala topla jota in podelitev zasluženih priznanj, pokalov in izžrebanih nagrad. Vzdušje na prireditvi je bilo tudi tokrat nadvse zabavno, še posebej, ko so najmlajši kolesarji preizkušali svoje spretnosti in dobili zaslužene medalje.

Popoldne se je ob lepem vremenu nadaljevalo z nepogrešljivima turnirjema malega nogometa in briškole. Turnirja briškole se je udeležilo 16 tekmovalnih ekip in zmagovalca

turnirja Slavko in Vinko sta veselo odnesla težko prisluženo prvo nagrado.

Turnir malega nogometa se je začel že dan prej, v soboto 12. septembra. Druženje domačih in zamejskih moštev se je nadaljevalo pozno v noč, saj so za dobro počutje poskrbeli naši nepogrešljivi člani ansambla Red katrins.

Turnirja, ki se je nadaljeval tudi v nedeljo popoldne ob družbi kolesarjev, se je udeležilo kar 6 ekip, od tega 3 iz zamejskih krajev (Opčine, Križ in Vrh) in pa 3 slovenske ekipe iz Brij, ekipa Gold Club in ekipa Gorjansko. Tokrat sta prvič na turnirju v malem nogometu sodelovali tudi 2 ženski ekipi, in sicer ekipa iz Doline in ekipa iz Gorjanskega.

Zabavno druženje se je nadaljevalo pozno v noč, ko so vsi zmagovalci dobili težko zaslužene pokale. Prvo mesto so zasedli nogometaši iz Brij, pokale pa so dobili tudi naj igralec, naj vratar in naj igralka.

Društvo Gorjansko

ŠAGRA V KOBJEGLAVI

Zadnji septembrski vikend je v Kobjeglavi minil praznično – v znamenju zavetnika vaške cerkve, svetega Mihaela. Dvodnevno dogajanje se je začelo v soboto popoldan z balinarskim turnirjem, nadaljevalo pa v večernih urah s komedijo Srečna vdova gledališke skupine iz Ospa. Predstavo si je ogledalo in od srca nasmejalo okrog 100 ljudi iz Kobjeglave in širše okolice. Tudi v nedeljo dogajanje ni bilo nič manj zanimivo, saj so se ob 14. uri za pršut pomerili pari v briškoli, ob 16. uri pa so v stari šoli predstavili razstavo in predavanje Gradišča na Krasu avtorice Branke Sulčič. V večernih urah se je v kulturnem domu predstavil duo Metlarja iz Pliskovice, obiskovalci pa so se ob druženju udeležili igre tombole, v kateri so se potegovali za pršut in izlet v Benetke s katamaranom.

Besedilo: Edi Mržek, Društvo Kraški slavček
Foto: g. Libero

RUJ NA KRASU STOJANA GORUPA

ŠTANJEL – V Storževi galeriji Pri Stanarjevih v starem delu slikovitega srednjeveškega mesteca Štanjel so (4. 9. 2009) odprli razstavo fotografij priznanega sežanskega fotografa Stojana Gorupa z naslovom Kras v ruju.

Stojan Gorup je bil kar dva mandata predsednik in je še vedno član enega najbolj uspešnih slovenskih foto klubov, sežanskega FK Žarek. Deloval je tudi kot član FK Planinske zveze Slovenije in FK Nova Gorica ter je za svoj fotografski opus prejel številna priznanja (4. in 5. mesto med razstavljavci Slovenije in Jugoslavije), štiri nagrade za diapozitive na mednarodnem natečaju Pentacon-Orwo v Drezdnu, 1. nagrado za diapozitiv v Samoboru (vse nagrade iz leta 1977) in 3. nagrado za diapozitiv na jugoslovanskem pokalu fotografije (1979). Avtor je prispeval veliko število barvnih diapozitivov za opremo knjig dr. Stanislava Renčlja in brošur sežanske občine.

Tokrat se predstavlja s fotografijami, posnetimi lansko jesen na Gropajski gmajni. S fotoaparatom v roki je v vseh letnih časih prehodil slikovit predel med Sežano, Lipico, Orlekom in Gropado, kjer nastaja projekt, s katerim želijo promovirati tudi ta del kraške gmajne in njenih pojavov turistom ter Bazoviško gmajno bolje tržiti. Sedaj so za turiste

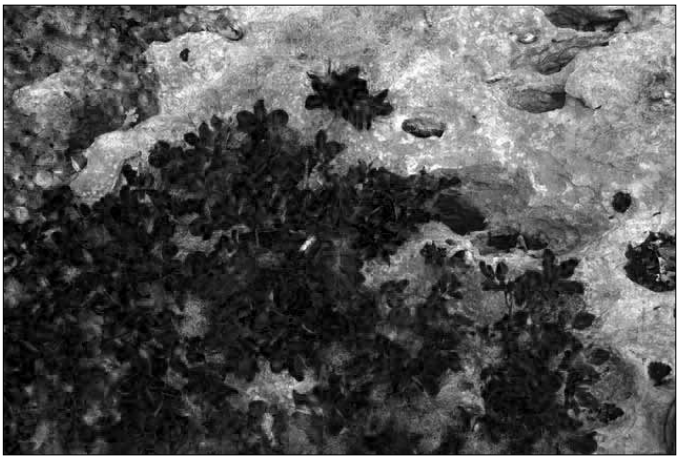

zanimive kraške jame in Lipica, želijo pa jim predstaviti tudi razne udorne doline, rastlinje in živalstvo Krasa. Popisujejo tudi pastirske hiške, v katere so se nekoč zatekali pastirji in so v njih kmetje shranjevali kmečka orodja. S pričujočo razstavo se je fotograf, ki je nekaj časa zanemaril fotografijo, že predstavil na sežanski občini, kjer je na ogled postavil tudi motive iz Afrike. Tokratna razstava je barvno bogata in žari v škrlatnih barvah ruja in je primerna za jesenske turobne dni.

Obiskovalce odprtja razstave je pozdravila lastnica Storževe galerije Vesna Černe, ki je med drugim povedala, da so leta 1995 začeli z obnovo stare kmečke domačije, od koder prihaja njena mati in so jo leta 1983 podedovali. Od leta 2000 sprejemajo goste v dveh apartmajih, imajo tudi okrepčevalnico ter galerijo, v kateri je v zimskem času stalna razstava njenega očeta, slikarja samouka Antona Rupnika - Storževega. Pred dvema letoma so obnovili škrlatno streho na galeriji in že tri leta v poletnem času prirejajo razstave v želji, da bi v Štanjel pritegnili še več tujih turistov. Odprtja Gorupove razstave enajstih fotografij se je udeležil tudi predsednik rajonskega sveta za vzhodni Kras tržaške občine Marko Miljkovič.

Besedilo in foto: Olga Knez

IN GONGI SO PELI ...

Sončna, pozno poletna sobota 19. 09. 2009. V vinogradih živahen klepet, tudi petje ponekod, kmetje zadovoljni z letino. Barve, ki so jih trte iztisnile iz sebe, ti pred počitkom upočasnijo dih, saj se v teh ognjenih, škrlatno-rumenih odtenkih počutiš kot žareča lava, ki je zapustila ognjenik.

Na travniku poleg cerkvice Device Marije pa donijo gongi. Njihove mogočne frekvence prehajajo v telesa posameznikov, ki za trenutek najdejo sebe, se znebijo blokad in se pogreznejo v lastno bit ... in gongi so peli tisočletno glasbo.

Kot smo si lansko jesen obljubili, smo se spet srečali na koncertu gospe Mojce Malek, ki je vedno sončna in to deli tudi z nami. Dober koncert, ki nas je čarobno popeljali s sončnega dneva v mrak in čisto spokojnost.

Tudi letos smo se posladkali s figami in grozdjem, pokramljali, se spoznali ...

Beseda velja – drugo leto spet snidenje.

Besedilo: Lilijana Abram

Minu Kjuder,

dobitnici letošnjega Borštnikovega prstana, najvišjega nacionalnega priznanja za igralsko umetnost, iskreno čestitamo!

župan ter občani Občine Komen

KNJIGA O PRIMORSKIH PADALCIH ZDAJ TUDI V SLOVENŠČINI

Kdor se je kdaj udeležil novembrskih žalnih slovesnosti pred ploščo v spomin na padle in pobite »primorske padalce«, ki je pritrjena na pročelje Fakinove domačije v Škrbini, vsaj na videz pozna tudi Johna Earla. Ta 88-letni angleški upokojeni časnikar je po vojni kot dopisnik znane tiskovne agencije Reuter delal v Bonnu, Beogradu, Londonu in Rimu. Ko je zapustil agencijo, je bil do upokojitve rimski dopisnik dnevnika The Times. Od leta 1986 živi v rojstnem kraju pokojne žene, v Trstu, in zelo podrobno sledi tudi življenju Slovencev v Italiji in v Republiki Sloveniji.

Leta 1998 je Earle dal pobudo za omenjene spominske slovesnosti, ki se od takrat vsako leto vrstijo v Škrbini okoli 11. novembra, ko se Angleži spominjajo svojih padlih vojakov. John Earle vsakokrat tudi nastopi v slovenščini ter položi venec v imenu združenja The Special Forces Club iz Londona, ki povezuje britanske veterane, ki so služili v posebnih enotah.

Tudi sam je med drugo svetovno vojno kot kapetan Uprave za posebne operacije (SOE) vodil britansko misijo pri partizanih v Srbiji, Črni gori in Bosni. Mednje se je spustil s padalom. Še pred tem je bil kot pripadnik 8. armade ranjen pri El Alameinu.

Izkusil je torej marsikaj takega, kar so izkusili mladi primorski prostovoljci, ki sta jih v Afriki izurili britanski tajni službi SOE in ISLD ter poslali v zasužnjeno domovino, da bi kot padalci, minerji, gverilci, radiotelegrafisti ali tolmači pomagali odporništvu ter pripravili vse potrebno za prihod britanskih misij.

Sam jih v Kairu ali v prvem povojnem letu, ko je služboval v Trstu, ni poznal. Ko pa se je štiri desetletja po vojni za stalno vrnil v Trst in je slučajno zvedel za njihovo junaško in tragično usodo, ga je njihova zgodba zagrabila. V stiku s preživelimi, s sorodniki pogrešanih in z drugimi pričevalci je po knjižnicah in arhivih želel raziskati njihovo delo in njihovo pot. Opisal jo je v knjigi, ki je izšla leta 2005 v Veliki Britaniji v angleškem izvirniku The Price of Patriotism. Lani so v Trstu natisnili njen italijanski prevod Il Prezzo del patriottismo. Zdaj pa je na voljo tudi širokemu slovenskemu občinstvu pod naslovom Cena domoljubja. Prevedla jo je prof. Nataša Stanič, ki živi v Londonu, spremno besedo je napisal predsednik ZZB Janez Stanovnik, izdala pa jo je tržaška založba Mladika.

O primorskih padalcih je zadnja leta slovenska javnost precej izvedela. Prej so bili zamolčani. Gre za večinoma primorske fante, ki so se kot italijanski vojaki znašli med drugo svetovno vojno v Afriki in so jih zajele britanske sile. Prostovoljno so stopili v Jugoslovanski gardni bataljon, ki se je osnoval na Bližnjem vzhodu, da bi se borili za osvoboditev Primorske in njeno združitev z matično državo. Vsaj 27 izbranih fantov sta kot padalce, radiotelegrafiste in saboterje izurili že omenjeni britanski posebni službi ISLD in SOE. Razen prve skupine, ki je pristala pri slovenskih četnikih in je imela čisto posebno usodo, so člani vseh ostalih skupin prestopili k partizanom. Proti koncu vojne ali tik po njej pa jih je vsaj 11 izginilo brez sledu. Njihovi grobovi še danes niso znani. Postali so žrtve revolucionarnega nasilja ter sumov in spopadov iz časa hladne vojne. Preostali so preživeli po srečnem naključju ali pa so vsekakor doživljali težave.

John Earle v knjigi Cena domoljubja predstavlja po eni strani zgodbo primorskih padalcev, po drugi strani pa vlogo in delo britanskih vojaških misij pri slovenskih partizanih na Primorskem. S tem se prepleta še veliko vojnih dogodkov in opisov razmer v obmejnem in širšem prostoru. Avtor, ki je že z angleško izdajo te knjige predstavil primorske padalce in našo slovensko problematiko »velikemu svetu«, je že objavljenim obravnavam te problematike – ob ostalem dragocenem gradivu – dodal britanski pogled na primorske razmere med vojno, kot izhaja iz poročil britanskih misij in iz drugih pričevanj.

Omenimo še to, da je Earle v zasebni obliki leta 1999 objavil spomine na vojaško delo na jugu nekdanje Jugoslavije Mission Demagogue (Misija Demagog), pred natisom so njegovi vojni spomini From Nile to Danube (Od Nila do Donave), v pripravi pa ima še knjigo zgodovinskih in biografskih skic o Trstu.

Besedilo: Ivo Jevnikar

OBISK POLICISTA V PRVEM RAZREDU OŠ KOMEN

V torek, 13. 10. 2009, nas je obiskal policist g. Branko Zupančič.

Pričakali smo ga v razredu, kjer se je z nami pogovarjal na našo tedensko temo VARNO ČEZ CESTO. Ugotovil je, da veliko že vemo, zato nas je povabil, da to znanje preizkusimo še zunaj. Učenci so si nadeli jopiče, okrog vratu pa rumene rutice, da bodo v prometu bolj opazni. Že so bili pripravljeni, da se podajo v bližino ceste. Policist jim je prikazal varno hojo po pločniku, pravilno prečkanje ceste na prehodih za pešce in kjer prehoda ni ter jih opozoril na pomen nekaterih prometnih znakov. Spoznavali so vlogo sebe kot pešca, ko so se aktivno vključevali v promet. Pozorni so bili na navodila, ki jim jih je dajal policist in se po njih ravnali.

Počutili so se lepo in varno, saj so imeli ob sebi prijaznega policista, ki jim je poklonil tudi pobarvanke z naslovom VARNO NA POTI V ŠOLO IN DOMOV.

Dogovorili smo se, da bomo ta nova znanja čez leto utrjevali in g. Braneta še povabili ob koncu šolskega leta. Veselimo se ponovnega srečanja z njim! Povedali mu bomo tudi pesem, ki smo se jo naučili in ima naslov Kresnička.

"Po cestah in poteh,
skoz mesta in vasi,
hodili bomo varno zdaj,
hodili brez skrbi ..."

Besedilo: Tanja Spačal in Marija Saksida
Fotografijo prispevala: Tanja Spačal

PREGLEDNA, DIDAKTIČNO OBLIKOVANA RAZSTAVA PO FABIANIJEVIH POTEH

Evropski parlament in Svet Evropske unije sta leto 2009 razglasila za leto ustvarjalnosti in inovativnosti, kjer so bili postavljeni naslednji cilji, kot so zagotavljanje okolja, ki je ugodno za inovacije in prilagodljivost v hitro spreminjajočem se svetu, poudarjanje odprtosti do kulturne raznolikosti kot načina za spodbujanje medkulturnega sporazumevanja ter tesnejših vezi med vejami umetnosti, pa tudi s šolami in univerzami, ter spodbujanje estetske občutljivosti, čustvenega razvoja, ustvarjalnega razmišljanja in intuicije pri otrocih.

Pojem ustvarjalnost in inovativnost se največkrat vežeta na motivacijo. Zveza društev slovenskih likovnih umetnikov (ZDSLU) v sodelovanju s Pedagoško fakulteto Univerze v Ljubljani, Mednarodnim društvom za izobraževanje skozi umetnost (INSEA) in Zavodom Republike Slovenije za šolstvo je v Ljubljani od 14. do 17. oktobra 2007 organizirala 2. mednarodni kolokvij z naslovom Motivacija za ustvarjalnost in inovativnost otrok in mladine. Sodelovali so domači in tuji predavatelji iz evropskih držav, Kanade, ZDA, Peruja, Tajvana in Koreje.

Kolokvij se je zaključil s spremljevalno, didaktično oblikovano razstavo »Po Fabianijevih poteh« 17. oktobra 2009 v Piranu. Organizatorji natečaja smo pripravili izbor nagrajenih in razstavljenih likovnih izdelkov natečajev v letu 2004, 2006 in 2008. Razstavljeni likovni izdelki so razvrščeni v tri skupine. V prvo skupino sodijo tridimenzionalna dela in makete, drugo skupino predstavljajo likovna dela na dvodimenzionalni likovni ploskvi (grafike, risbe, slike, računalniško preoblikovane fotografije). Tretja skupina zajema skupinska likovna dela, ki so neprenosljiva in zato predstavljena s fotografijo.

Otvoritev razstave v Tartinijevi hiši v Piranu je bila obogatena s krajšim kulturnim programom. Prisotne je pozdravil predsednik ZDSLU Peter Vernik, ki je poudaril, da je svet vedno bolj podrejen vizualizaciji vsega, kar nas obdaja in da so pri novih medijih likovna znanja še bolj zaželena in potrebna. Pohvalil je prizadevanja likovnih pedagogov in kvaliteto del, ki so predstavljena na razstavi. Učenka Glasbene šole Koper Nika Toškan je pod mentorstvom Tinkare Palčič zaigrala na violino skladbo Meditacije. Dr. Beatriz Tomšič Čerkez je poudarila pomen natečaja, ki spodbuja učence in učitelje k razmišljanju o prostoru, ki nas obdaja.

Učenci OŠ Dutovlje in OŠ Antona Šibelja Stjenka Komen so pod vodstvom Milojke Širca in Tatjane Jug predstavili prostor skozi gib in glasbo.

Na kolokviju so nas tuji predavatelji seznanili s položajem likovne vzgoje in njenih področij v učnih načrtih različnih držav ter z dejstvom, da je v osnovnih šolah v svetu arhitekturno oblikovanje (kot likovno področje) zelo slabo zastopano. Predstavljena likovna dela in sama razstava je domačim in tujim gostom razkrila kar nekaj ustvarjalno rešenih likovnih problemov s področja prostorskega oblikovanja, kar je še povečalo zanimanje za naš projekt.

Besedilo: Tanja Samec in Vlasta Markočič,
likovni pedagoginji in avtorici razstave

JESENSKI POHOD, POLENTA, PEČENA JABOLKA, PLETENI KOŠI ...

V petek, 25. 9. 2009, je bil za učence od prvega do petega razreda in učiteljice Podružnične šole Štanjel prav poseben dan. Zakaj? Zato, ker smo na pobudo Anjinega in Larinega očeta, gospoda Erika Žvoklja, izpeljali športni dan z naravoslovnimi vsebinami.

Z nahrbtniki na ramenih smo se odpravili proti Braniški dolini. Po makadamski poti smo iskali mlad, svež in ravno prav debel sarabot ter suhe veje. Učenci niso veliko sprašev ali, zakaj to potrebujemo, niti koliko časa bomo še hodili. Vse aktivnosti so bile še skrivnost, dokler se ni izza grmov pokazal Erik. »Kako ste? Ste nabrali dovolj sarabota? Odnesimo še tega na mojo parcelo,« so bile pozdravne besede in že smo hitro stopili za njim. Gospod Erik je veliko stvari pripravil že vnaprej. Na taborni ogenj smo pristavili le še nekaj suhih vej, prižgali, postavili kotel, nalili vodo, počakali, da je zavrela, Erik pa je s polentarjem hitro mešal, da se polenta ni prismodila. Skupina starejših fantov je pograbila travo in jo zložila na kopo. Dekleta so se lotila pletenja košar iz sarabota. Najmlajši so trenirali tek okoli naravnih ovir. Med aktivnostmi smo vsak zase na žerjavici pekli še jabolka in slive. Kako radi bi ostali vsaj še kakšno urico na Erikovi parceli. Pa nas je čas tudi tokrat preganjal.

Gospod Erik, hvala za vas čas, trud, delo.

Učenci, učenke
in učiteljice PŠ Štanjel
Foto: Agata Perdec

DRUŠTVO VEZI IN ŠOLA

V tednu otroka, ki je letos potekal od 5. 10. do 9. 10. 2009, se je na šoli zvrstilo veliko različnih dejavnosti. Še posebej prijetno je bilo druženje med učenci Podružnične šole Štanjel in uporabniki storitev društva Vezi. Druženje smo s posebnim namenom izvedli zadnji dan v tednu otroka, kajti 10. 10. je bil svetovni dan duševnega zdravja. Po ogledu šolskih prostorov smo se zbrali v telovadnici. Šolarji so se v kratkem programu predstavili z recitacijami, s pesmijo in plesom. Sledila je športna ura, kjer so se učenci in nekateri uporabniki društva Vezi pomerili v štafetnih, lovilnih in zabavnih igrah. Nato smo skupaj odšli še v prostore društva Vezi v Štanjel, kjer sta nam strokovni delavki gospa Mojca in gospa Mateja pokazali delovne prostore ter predstavili potek dela v njihovih dnevnih centrih. Da delo v tem centru poteka vsakodnevno, nam kažejo lično urejeni prostori ter številni izdelki, slike, aranžmaji, ki jih uporabniki tam razstavljajo.

Rdečica na licih in nasmeh na ustih sta bila zadosten dokaz, da je bilo druženje več kot zabavno in prijetno.

Besedilo in foto: Agata Perdec

BUČEJADA

Čeprav je bilo v petek, 23. 10. 2009, popoldne deževno in zaspano, se je večina staršev in otrok 3.b in 4.b razreda zbrala v šolski avli. S seboj so prinesli buče najrazličnejših barv, velikosti in oblik. Nekateri otroci so se izrezovanja buč lotili kar sami, drugim pa so pri tem delu pomagali starši. Le ena buča ni imela izrezanih oči, nosa in ust. V to je Anjin in Larin oče vlil odlično bučno juho, ki jo je skuhal že doma. Postregel jo je še z žličko kisle smetane in zlatimi kroglicami.

Ob prijetnem vonju pečenega kostanja, ki ga je na mrazu in vetru s pomočjo še nekaterih očetov pekel Juretov oče, smo uživali ob plesu »čarovnič«. Sledil je še ples v pižamah. Pestrega večera še ni bilo konec, saj nas je gospod Erik razvajal še s slanimi in sladkimi pokovkami.

Bogati za nova doživetja in okuse ter vsak s svojo bučo v naročju smo si zaželeli lepe jesenske počitnice in zaklenili šolska vrata za teden dni.

Besedilo: Alenka Kajtna in Agata Perdec

Komentarček

KOMENSKI VRTEC

Vrtec Komen se nahaja v neposredni bližini šole, obrnjen proti gozdu. Je nekoliko odmaknjen od naselja Komen, v naravnem okolju, kjer imajo otroci možnost nenehnega stika z okoljem in možnost spoznavanja le-tega. Daje nam neomejene možnosti tudi za izlete, opazovanje narave in njenega bogastva. Igrišče pred vrtcem ni veliko. Služi nam za dohod v vrtec, nudi veliko možnosti za naravne oblike gibanja in izvajanje različnih dejavnosti izven igralnice.

Tako lahko otroci v zdravem okolju krepijo svoje telo, vzpostavljajo prijateljske stike ter imajo možnost za druženje. Vrtec je letos razveselil starše in delavke vrtca z odprtjem jasličnega oddelka. Za najstarejše otroke vrtca smo dobili urejen prostor v osnovni šoli.

Izjave otrok

Laura: »Na igrišču se najraje spuščam po toboganu.«

Iris: »Na igrišču se ne brcamo in tepemo, se igramo lepo s prijatelji, se ne cukamo in posodimo svojo stvar.«

Nejc: »Mi je všeč, če bi bil on do mene prijazen.«

Zala: »Meni je lepo,da se na igrišču igramo z drugimi punčkami.«

Besedilo in foto: strokovne delavke vrtca

10 LET VRTCA IN ŠOLE ŠTANJEL

V petek, 16. oktobra 2009, smo praznovali 10 let novega vrtca in šole v Štanjelu. Na praznovanje smo se vsi skupaj pripravljali cel mesec, kar se je obrestovalo, saj je prireditev ostala v srcih vseh navzočih.

Pri pripravah smo sodelovali tako otroci (vrtca in osnovne šole) kot odrasli in z medsebojnim sodelovanjem začutili pripadnost, povezanost in pomembnost vsakega posameznika.

Vrtčevski otroci so sami naslikali portrete za likovno razstavo v prireditvenem prostoru, izdelali dekoracijo za vrtec, izdelali spominke za obdaritev gostov, poslikali in potiskali majice, ki smo jih nosili na dan praznovanja, ter izrazili misli, kaj jim je v vrtcu najbolj všeč. V ta namen nas je obiskoval g. Pavel Štok s harmoniko, ob kateri smo vadili ljudske pesmi za nastop. Dan pred svečano prireditvijo smo posvetili generalki, ki smo jo izvedli skupaj z učenci osnovne šole v prireditvenem prostoru, v telovadnici.

Napočil je dan, ki smo ga vsi nestrpno pričakovali. Pred prireditvijo smo se zbrali v prostorih vrtca, kjer smo se oblekli in uredili za nastop. Misel prireditve je bila Iz majhnega zraste veliko, zato so prvi nastopili otroci prvega starostnega obdobja, ki so na odru zaplesali skupaj s starši ob poskočni glasbi. Sledil je nastop otrok kombiniranega in starejšega oddelka, ki so zapeli ljudske pesmi Potujemo v vrtec, Izidor ovčice pasel, Lisička je prav zvita zver, Moj očka ima konjička dva in Mi se imamo radi ob spremljavi harmonike. Vsi smo poželi velik aplavz. Ob tej svečanosti so par besed spregovorili ravnateljica Vrtca Sežana Dragica Kranjec, ravnateljica OŠ Komen Nives Cek in župan Občine Komen Uroš Slamič.

Večer smo zaključili ob prijetnem druženju in pogostitvi. Ob tej priliki se zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli pomagali in sodelovali ter nam voščili ob našem 10. jubileju.

Za vrtec Štanjel Melita Buda, Silvana Lozej
in Jana Štok Pavlin
Foto: Vojko Franetič

TEDEN OTROKA V ŠTANJELU

V tednu otroka smo za otroke pripravili pestre dejavnosti. V vrtec smo povabili vodnici iz Postojnskega kluba reševalnih psov vodnikov, ki so usposobljeni za iskanje in reševanje pogrešenih oseb.

Zbrali smo se na ploščadi pred vrtcem. Ga. Amadeja in ga. Majda sta nam predstavili svoja psa, ki sta za opravljanje take naloge prijaznega značaja. Opisali sta vzgojo in šolanje psov vodnikov. Za dobrega psa vodnika je pomembna primerna prehrana, nega in seveda šolanje. Otroci so kužke lahko pobožali. Prikazali sta iskanje pogrešene osebe ter otrokom podarili knjigo Klic v sili, zgibanko, pobarvanko in obesek za ključe. Ker je bil dogodek zanimiv, smo na ogled le-tega povabili tudi učence OŠ Komen, podružnice Štanjel.

V naslednjih dneh so imeli otroci možnost ustvarjati zanimive zmaje iz kartona in odpadnih materialov, kot so dekorativni papir, zamaški, volna ..., s katerimi smo okrasili naš vrtec, ki bo praznoval 10 let. V ta namen smo si skupaj z otroki poslikali majico s pestrimi tekstilnimi barvami, tako da bomo na praznovanju oblečeni še posebej unikatno.

V tem tednu nas je obiskal g. Pavel s harmoniko, ki nam je z veseljem popestril dopoldan, saj smo skupaj zbrani vsi otroci zarajali in prepevali nam že znane pesmi. Ker so bili otroci nad instrumentom navdušeni, smo harmonikarja povabili, da skupaj z nami zaigra na praznovanju ob 10. obletnici. Povabilu se je z veseljem odzval.

Teden otroka smo zaključili s krompirjevim piknikom na našem igrišču.

Za vrtec Štanjel Jana Štok Pavlin in Ines Poplašen

Knjižnica

ZVERINICE V TEDNU OTROKA

Prva pravljična urica v letošnjem šolskem letu si je podala roko s tednom otroka. Da bi razveselili naše najmlajše bralce kot tudi tiste malo manj mlade, smo v goste povabili Zverinice iz Rezije, ki so nastajale na poletnih ustvarjalnih delavnicah. Celo poletje smo pridno šivali, lepili, barvali, poslušali ljudske pripovedi o teh prijaznih in zvitih živalcah, ki jih je akademik dr. Milko Matičetov udomačil in zbral v knjigi z istoimenskim naslovom. Da so naše zverinice oživele, se moramo zahvaliti vsem otrokom, ki so jih izdelovali, predvsem pa Urši Terčon, Zali Žežlina in Ivani Žigon, ki so lutkam na pravljični urici posodile svoj glas. S predstavama O Zajčku, ki je delal za lisico in O Hitrem polžku bomo gostovali po vseh enotah Kosovelove knjižnice, mogoče pa še kje.

Besedilo: Marija Umek
Foto: Simon Terčon

PRIJETEN VEČER V ŠIBELJIH

V naši okolici živi kar nekaj ljudi, ki so 'nekaj posebnega'. In zakaj jih ne bi malo prebudili teh naših sosedov, prijateljev, znancev, za katere vemo, da zbirajo orodje, predmete, ki so jih uporabljali že naši nonoti in none, ter tako skrbijo, da se ohranja izročilo naših prednikov? Zakaj ne bi dali možnosti tistim, ki ob sprehodih po kraški gmajni odkrivajo žalostne sledi obeh vojn ali pa sledi še starejše zgodovine, ali pa tistim, ki na primer s poezijo, na platnih, v vezenih vzorcih skrbijo, da se ohranja naša kultura?

Verjamem, da je takih ljudi veliko in vsi skupaj soustvarjajo muzej Krasa, četudi se mogoče tega ne zavedajo. Želimo jih spoznati in v knjižnici pripraviti srečanja z njimi. Tako smo se na prvem srečanju sklopa prireditev, ki smo jih naslovili Naj vam predstavimo, pogovarjali z gospodom Silvanom Furlanom iz Šibeljev. Na svoji domačiji nam je v pogovoru z diplomantko zgodovine Tamaro Fakin predstavil svoje zbirateljsko in ustvarjalno delo, ki ga je zbral v knjigi z naslovom Kronika. Večer je z glasbo popestrila učenka Glasbene šole Sežana Nina Peric.

Besedilo in foto: Marija Umek

MOJE SANJE, RESNIČNOST IN JAZ V SLIKAH

Društvo za duševno zdravje in kreativno preživljanje prostega časa ''VEZI'' je tudi letos v Štanjelu od 9. do 14. junija organiziralo likovno kolonijo, na kateri je ustvarjalo preko 30 udeležencev. Namen likovne kolonije je, kot pravi gospa Katja Mrzlić, univ. dipl. soc. del., omogočiti enake možnosti ljudem s težavami v duševnem zdravju v kulturnem udejstvovanju in soustvarjanju likovnih del ter spodbuditi medsebojno sodelovanje. Obenem pa ozaveščati lokalno in širšo skupnost o duševnem zdravju in destigmatizaciji duševne bolezni. Člani društva, njihovi likovni mentorji in prostovoljci so na koloniji z uporabo različnih slikarskih tehnik in materialov ustvarili likovna dela, ki so zbrana na razstavi z naslovom Moje sanje, resničnost in jaz v slikah. 'Otvoritev razstave, ki bo v komenski knjižnici na ogled vse do konca oktobra, je popestril kulturni program učenk OŠ Komen in članov društva.

Besedilo: Marija Umek
Foto: Simon Terčon

TISTI »DOVOLJ«, KI BI ŠE ZAGOTOVIL RAZVOJ:

razmišljanje ob pridobitvi dodatnega prostora za dejavnost Knjižnice Komen

Smo se kdaj vprašali, koliko bi morali stanjšati denarnico, če bi vsak časopis, ki ga prebiramo v knjižnici, ali knjigo, ki si jo izposodimo na dom, ter druge storitve knjižnic (iskanje informacij, medknjižnično izposojo na območju brkinsko-kraških knjižnic, vsako prireditev od študijskih krožkov do predstavitev knjig in predavanj) morali kupiti, ali bi bilo nenadoma plačljivo vse to, s čimer si še zagotavljamo osebni in strokovni razvoj in skozi oboje tudi družbeni? In ne nazadnje, kateri je tisti »dovolj«, ki še omogoča razvoj posameznika in skupnosti? Knjižnična dejavnost je načeloma pravno urejena z Zakonom o knjižničarstvu in podzakonskimi akti, Standardi za splošne knjižnice za desetletno obdobje od 2005 do 2015 pa so izhodišče za izračun številčnih in kakovostnih kazalcev. Številčni kazalci (obseg zbirke knjižničnega gradiva, prirast gradiva, članstvo, obisk, izposojeno gradivo, izposoja na strokovnega delavca, prireditve in prostor) kažejo na delovne pogoje in uporabo knjižnic. Kazalniki razvoja pa so: število izposojevališč oziroma knjižnic in potujoče knjižnice, število enot gradiva in prirast na potencialnega uporabnika, število izposojenih enot na obiskovalca, odprtost knjižnice in število prireditev, število obiskovalcev ene prireditve, sredstva za knjižnico in potencialnega uporabnika, sredstva za nakup elektronskih virov oz. za zagotavljanje dostopa do njih ter strošek ene izposojene knjige, če naštejem le nekatere izmed njih. Primerjava s standardi pa pove, kolikšen delež minimalnih standardov dosegamo. Primerjava s slovenskimi knjižnicami v okoljih s podobnim številom prebivalstva pa pokaže, če smo zelo razviti, razviti ali nerazviti.

Rezanje traku v novo pridobljeni prostor: v sredini komenski župan Uroš Slamič, levo ravnateljica Kosovelove knjižnice Sežana Nadja Mislej Božič, desno bibliotekarka v komenski knjižnici Marija Umek

Predavanje dr. Alenke Kofol

Pridobitev dodatnih 20 m površine za knjižnično dejavnost je dovolj velik razlog, da se ob dosežku za trenutek zaustavimo in v postanku razmislimo o nadaljevanju, zajamemo zrak, ki mora pomeniti vzpon in rast za knjižnico ter okolje, ki mu služi.

Najprej pogled v bližnjo preteklost: o bralni kulturi govorimo že veliko let pred letom 1967 – za navedeno leto imamo zabeleženo, da oddaljene kraje, zlasti pozimi, oskrbu-

jejo s potujočimi knjižnimi kovčki – dvakrat mesečno tudi Komen. To smo zapisali ob obletnici Kosovelove knjižnice Sežana, pod katero spada tudi Knjižnica Komen.

Knjižnico v Komnu so odprli 1972. leta. Z delom v knjižnici za ljudi in z nenehnim prizadevanjem po izboljševanju razmer so povezana imena: Ivanka Uršič, Damjana Čoralič, Vlasta Metlikovec, Bojana Kermolj, ki je v prispevku ob 30. obletnici zapisala, da so priskočili na pomoč tudi komenski fantje, to so Valter Makovec, Davorin Kukanja in Miro Špacapan, ter dekleti Eneja Terčon in Alenka Godnik, ob selitvi knjižnice v obnovljeno knjižnico 1990. leta pa še Cveta Stepančič, Marjana Lenassi in knjižničarke matične knjižnice (Leda, Tanja, Marija in Bojana, ki so uredile gradivo po sistemu UDK) do leta 2001.

Kaj se je zgodilo v zadnjem desetletju?

Na začetku desetletja lahko v Primorskih novicah beremo o pridobitvi novega prostora.

2001 – V knjižnici je redno zaposlena prva strokovna delavka Loredana Štemberger in nato, danes občinska svetnica in članica sveta Kosovelove knjižnice, Tanja Godnič.

2002 – Praznujemo 30 let Knjižnice Komen. Pridobimo Rožančevo sobo in knjižno zapuščino Marjana Rožanca, ki je 10 let živel v Volčjem Gradu.

Tanja Godnič se od nas poslovi in nastopi strokovna delavka z univerzitetno izobrazbo iz bibliotekarstva in italijanskega jezika, bibliotekarka Marija Umek, ki nadaljuje z urami pravljic in drugo dejavnostjo, katere namen je širjenje bralne kulture: razstavna dejavnost, literarna srečanja, predavanja, uvede študijske krožke, načrtno dela z odraslimi in otroki: ure knjižne, književne in knjižnične vzgoje, med drugim Bralni palček, knjižničarka na obisku v vrtcu in na šoli, mentorsko delo z mladimi in drugo.

2003 – Preidemo na računalniško izposojo.

2004–2008 – Postopno dopolnjujemo pohištveno in strojno opremo.

2009 – Pridobljena dodatna pomoč – javni delavec Simon Terčon se vključi v delo z mladimi, razširimo Rožančevo sobo s pridobitvijo dodatnega prostora, souporabi je namenjen prostor v pritličju. Veseli smo vsakega pridobljenega mm in koraka naprej, ob tem pa se zavedamo, da si zaslužite enake pravice prebivalci komenske občine kot Sežane, Divače, Hrpelj in Kozine ter mnogih primerljivih krajev, npr. Kobarid, Bovec in številne slovenske splošne knjižnice, ki so nas v razvoju knjižnice, bralne kulture in okolja, v katerem delujejo, prehitele.

V kulturnem programu je sodelovala učenka Glasbene šole Sežana, Enote Komen Irena Birsa

»Res je, da smo veseli vsakega novega prostorčka, saj nam začasno pomaga prebroditi prostorsko stisko,« pove bibliotekarka Marija Umek. »Letno pridobimo nad tisoč enot knjižnega in neknjižnega gradiva, kar pomeni dvajset polnih polic. Naša knjižnica je od sedaj naprej bogatejša za približno 20 m . V obnovljenem prostoru, ki ga je 14. oktobra 2009 odprl župan Občine Komen, Uroš Slamič, je ''zadihala'' knjižna zbirka Marjana Rožanca, v njej je sedaj prostorček za čitalnico, ki služi skupinicam osnovnošolcev, v prostoru bo računalnik z dostopom do interneta, torej bo namenjen vsem, ki bi radi brali, raziskovali, ustvarjali v miru.«

Zahvaljujem se županu Občine Komen ter njegovim sodelavcem in sodelavki Mariji Umek za dosedanja prizadevanja, občane pa prosim, da nas v naših prizadevanjih za skupno dobro podprete, kakorkoli, kadarkoli in po vaših zmožnostih – v občinskem svetu, kot predstavniki zavodov oziroma družbenih dejavnosti in gospodarstva in ne nazadnje kot posamezniki, posebej člani Knjižnice Komen, vseh 532 članov. Vsak posebej samo z obiskom knjižnice in branjem prispevate k razvoju bralne kulture in posredno tudi družbe.

Tisti »dovolj«, ki bi še zagotovil razvoj, je najmanj 300 m površine za knjižnično dejavnost in domačini si to zagotovo zaslužite!

Besedilo: Nadja Mislej Božič
Foto: Simon Terčon

NAPOVEDNIK DOGODKOV V KOMENSKI KNJIŽNICI

PRAVLJIČNA URA

V torek, 1. 12. 2009 ob 17. uri, bo svoj knjižni prvenec, slikanico Domek pod brinom, predstavil njen avtor Jože Jež – Pepi

S KNJIŽNIM NAHRBTNIKOM NA POTEP

Pridružite se nam v zimskem in hladnem decembru, 4. 12. 2009 ob 18.30, ko bomo s knjižnim nahrbtnikom ter Igorjem Fabjanom odšli na potep na tople Karibe.

LITERARNI VEČER

Srečanje z letošnjo Rožančevo nagrajenko Ifigenijo Simonović bo v petek, 11. 12. 2009 ob 18.30.

NOVA SEZONA ŠTUDIJSKEGA KROŽKA

Študijski krožek S knjižnim nahrbtnikom na potep, ki ga sofinancirata Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije ter Evropska unija, je zopet začel svoja potepanja. Tako smo se skupaj z ljubitelji potovanj odpravili najprej v London na največjo vrtnarsko razstavo Hampton Court Palace Flower Show, na kateri je Pepin kraški vrt v kategoriji malih vrtov prejel obe najvišji priznanji – zlato medaljo in posebno nagrado za najboljši mali vrt! Ob pripovedi Boruta Benedejčiča in Tanje Godnič smo podoživeli lepote Krasa, ki so z vso svojo preprostostjo v Londonu dosegle sam svetovni vrh.

Konec oktobra pa smo skupaj z Markom Mohorčičem odpotovali v Afriko. Spremljali smo ga na njegovi poti s kolesom po Afriki, ko je s 40 kg težkim tovorom zdravil, ki jih je zbral v Sloveniji, odpotoval v Malawi, od koder je nadaljeval svoje kolesarjenje preko prostranstev Mozambika, Swazilanda, Lesota in Južne Afrike. Doživeli smo prisrčnost preprostih afriških ljudi, čudovite afriške naravne parke, edinstvene plaže, ... Gost nam je povedal, da konec novembra načrtuje novo pot v Afriko, ko bo prijatelju, ki deluje na področju pospeševanja izobraževanja, posredoval denar, ki ga bo zbral za pomoč pri gradnji šole.

Boruta in Tanjo sta pozdravili tudi Pepina in Rozina iz Škrbine

Na predavanju Marka Mohorčiča se je zbralo skoraj 60 obiskovalcev

Besedilo: Marija Umek
Foto: Simon Terčon

Vsakega malo

MESEC KRAŠKE KUHINJE

Kras je v vseh letnih časih lep in privlačen za turiste, popotnike, umetnike in gurmane. Še posebej je lep v jeseni, ko se trte živo pisano obarvajo in odenejo v škrlatne barve, ko se mošt prelevi v vino v kamnitih kleteh in nežno naznanja novo dobro letino.

Na Krasu že četrto leto organizirajo Mesec kraške kuhinje, ki bo letos potekal od 10. oktobra do 15. novembra in v katerega je vključenih osem gostincev, ki ponujajo tradicionalne kraške dobrote naših non, pripravljene na izviren in sodoben način. Iz občine Komen prihajajo Turistična kmetija Ostrouška Pelicon iz Coljave, turistična kmetija Špacapanova hiša iz Komna, gostilna Kraljestvo pršuta iz Kobjeglave in letos na novo Hiša posebne sorte iz Kodretov. Iz sežanske občine pa so se v pobudo vključile gostilne: Na placu iz Kazelj, Skok iz Štorij, Gostilna in picerija Sila iz Lokve, na novo pa Turistična kmetija Škerlj iz Tomaja. Pripravili so posebne menije, ki so predstavljeni tudi v lični zgibanki. Le-ta prinaša še nekaj receptov za spretne gospodinje in pregled kulturnih, športnih in zabavnih dogajanj na Krasu v času, ko traja Mesec kraške kuhinje. Sicer pa na Mesec kraške kuhinje simbolično vabi žbrinca (koš za listje), ki jo imajo gostinci obešeno na vidnem mestu. Projekt in zgibanko so predstavili na ekološki vinogradniško-vinarski kmetiji Čotar v Gorjanskem.

Mesec kraške kuhinje organizira društvo za razvoj kmetijstva in turizma Planta iz Coljave v sodelovanju s komensko in sežansko občino ter Mladinskim hotelom iz Pliskovice. Po besedah predsednice društva Planta Aleksandre Pelicon so projekt Mesec Krasa in kraške kuhinje pripravili že leta 1996 na pobudo ugledne gostinke Ade Špacapan iz Komna in kulturnega delavca Vida Sorte iz Kodretov. Takrat je projekt organiziral odbor za turizem in kmetijstvo komenske občine in prvo akcijo je spremljala izgradnja fernaže (apnence). Potem je za nekaj let prireditev zamrla, dokler je ni društvo Planta pred štirimi leti zopet obnovilo. »Razlogov za organizacijo Meseca kraške kuhinje je več. Od teh, da je potrebno ohranjati kraško kulinariko, jo spoznavati in spoštovati do tega, da združujemo celoten Kras, ki je tako povezan s kulinaričnimi dobrotami, kamor seveda sodijo tudi izbrana vina, ki jih ponujajo domači vinarji. Vse to pa je združeno s kulturnimi, športnimi in družabnimi dogodki. Čeprav smo povabili več kot 300 sodelujočih iz občin Miren - Kostanjevica, Komen, Sežana, Divača in Hrpelje - Kozina, se je odzvalo le osem go-

stincev in kmečkih turizmov, ki so se vključili v letošnjo akcijo,« je poudarila Aleksandra Pelicon.

»Sicer pa so obiskovalci že v poletnih mesecih povpraševali, kdaj bo Mesec kraške kuhinje, kdo bo sodeloval in kakšni bodo meniji. Za Mesec kraške kuhinje se vse prej kot Kraševci in domačini zanimajo ljudje iz drugih pokrajin Slovenije, kot celo iz Avstrije, od koder smo dobili telefonski klic, saj so si ogledali zanimivo televizijsko reportažo o Krasu in kraški kuhinji, ki jo je pripravila Slovenska turistična agencija z Dunaja. Sicer pa smo v projektu ohranili koncept ponudbe tradicionalnih jedi in izdelkov iz narave. Lani smo zabeležili izjemno velik obisk, še zlasti med vikendi, ko ni bilo prostega mesta v naših gostilnah, še posebej v tednu, ko je bilo kolesarjenje. Naši gostinci pridno kombinirajo menije z vrhunskimi vini domačih vinarjev,« je akcijo pohvalila vodja Mladinskega hotela Pliskovica Tanja Godnič.

Turistična kmetija Ostrouška Pelicon iz Coljave je med drugim pripravila šelinovo mineštro, za glavno jed dušen rostbif z gluhimi štruklji, dušenimi kutinami in svinjsko ribico z zelenjavo ali tris, zraven pa poleg sezonske solate in sladice ponuja še teranov sorbet in vino rose. Poskrbijo pa tudi za vegetarijance, tokrat so pripravili bleke z maslom in orehi.

Ada Špacapan s turistične kmetije Špacapanova hiša v Komnu pravi, da je jesen mesec domačih dobrot in ponuja najrazličnejše vrste gob, sadja (kakije, granatna jabolka, kostanj itd.) in zelenjave (vrzote itd.), kar s pridom kombinirajo v nadaljevanje kulinarične tradicije. Pri njih se dobi: okisan jezik s polento in koromačem, zajčka v omaki s skutnimi štrukeljci

Zbrana druščina okuša rose Jožeta Pelicona s Turistične kmetije Ostrouška Pelicon iz Coljave

in ocvrtim šelinom, pečena svinjska rebrca s krompirjem z vrzuti, hruško, kuhano v teranu, z ocvrto kruhovo rezino, čokoladnega jurčka s kakijevo kremo itd. Pripravljajo pa tudi martinovanje (13. novembra bodo gostili humoristki Pepino in Rozino ter skupino Plima, 14. novembra pa svetovnega prvaka v diatonični harmoniki Denisa Novata s kitaristom).

Vasja Čotar je gostom postregel z malvazijo

V gostilni Na placu, ki že tretjič sodeluje v Mesecu kraške kuhinje, so pripravili kar pet menijev. Ponujajo ozke rezance s pršutom, paradižnikom in baziliko, domače njoke na rukoli s popečeno panceto in dimljeno skuto, žrebičkov rostbif s pršutom in teranom, tokrat pa so na predstavitvi vse obiskovalce postregli s klasično gobovo juho. Odlična je tudi njihova teranova torta, za katero bodo obiskovalcem zaupali recept in skrivnost priprave.

Gostilna Skok iz Štorij ponuja jesenski meni s šelinovo mineštro, žrebičkovim zrezkom na kraški način z njoki, kot sladico pa korenčkov kolač s hišnim slivovim kompotom.

V gostilni Kraljestvo pršuta v Kobjeglavi zatrjujejo, da je pravi kraj za pokušino prav gostilna, kjer dobrote prihajajo direktno iz kuhinje. Poudarek so dali degustacijskemu krožniku pršutov s teranovim ekstratom in karpaču iz kuhanega govejega jezika itd.

Turistična kmetija Škerlj iz Tomaja med drugim ponuja kostanjevo ali šelinovo juho, domače njoke s klobaso in teranom, svinjsko ribico s koromačevim cvetjem in prilogo, tris sladic itd.

Tudi v Hiši posebne sorte v Kodretih, kjer so pričeli z gostinsko ponudbo šele pred štirimi meseci, sicer pa leto in pol ponujajo prenočišča, stavijo na sezonske sestavine, pridelane na njihovi ekološki kmetiji, in na izdelke okoliških kmetov iz doline Gornje Branice. Kot staro jed so zopet obudili okisane svinjske uhlje na solatki z mladim sirom, ponujajo kolerabno ali koprivno juho, njoke v pršutu z domačo kislo smetano, divjega prašička v zeliščnem bleku, svinjsko ličke s kostanjevim pirejem in tenstano cuko, popečene koprivne njoke s sladkim zeliščnim prelivom in domačo rebulo.

V Gostilni in piceriji Sila v Lokvi so pripravili dva menija s ponudbo jote, rezancev teran, zrezkov Sila, fileja po kraško in kuhanih štrukljev.

Besedilo in foto: Olga Knez

PREKO 300 POHODNIKOV NA 14. POHODU NA KRASU JE KRASNO

TUBLJE PRI KOMNU – V okviru letošnjega že 14. tradicionalnega praznovanja Oktoberfešta v Praprotu je druga nedelja v oktobru rezervirana za pohod pod naslovom Na Krasu je krasno. Tokrat se je že četrtega pohoda, ki ga je organizirala Vaška skupost Tublje pri Komnu v sodelovanju z Razvojnim društvom Pliska iz Pliskovice, Slovenskim kulturnim društvom Vigred iz Šempolaja, Jamarskim društvom Gropada in Planinskim odsekom SK Devin, udeležilo blizu 350 pohodnikov z obeh strani Krasa in širšega slovenskega prostora.

Udeleženci pohoda so se zbrali v Tubljah, kjer so jih pozdravili predsednik Vaške skupnosti Tublje Žarko Marjanovič, predsednica RD Pliska Ivica Žerjal in sežanski podžupan Iztok Bandelj. Slednji je poudaril, da pohod pomeni

ne le spoznavanje kraške pokrajine in ljudi, ampak pomeni razvijanje miroljubnega in dobrega sožitja med ljudmi ob nekdanji slovensko-italijanski meji. Tudi obmejne občine že dalj časa sodelujejo na področju turizma, saj prav sedaj potekata čezmejna projekta Okusi Krasa in Mesec kraške kuhinje. Za prijetno vzdušje je na harmoniko zaigral Blaž Gec. Obiskovalci so okusili gostoljubnost domačih gospodinj, ki so jih pogostile s pecivom in pijačo. Pod vodstvom kar nekaj vodičk, med njimi sta bili tudi letos 76-letna Milena Perčič, njena hčerka Miranda Marjanovič in Neža Pahor, so se pohodniki podali na štiriurno hojo po kraški gmajni, ki zažari v jesenskih barvah ruja. Na startu so prejeli brošuro, ki so jo izdali v Tubljah, kjer živi blizu 50 prebivalcev na 16-ih hišnih številkah. Čeprav ta kraška vasica, ki sodi v Vaško skupnost Veliki Dol, nima turističnih kapacitet, si lahko obiskovalci ogledajo ozkotirno železnico, vas pa je primerna tudi kot izhodišče za različne kolesarske izlete in

Številni pohodniki so se v lepem sončnem vremenu odpravili na skoraj 15 kilometrov dolgo pot

sprehode po Krasu ali vzpon na Sv. Lenart, od koder je lep razgled na vse strani neba in se vidi morje, Tržaški zaliv, kraško planoto in Julijske Alpe.

Zbrani pohodniki na startu v Tubljah pri Komnu, kjer so jih nagovorili organizatorji pohoda

Dva večja postanka sta bila v lovski koči v Nadrožici, kjer so si ogledali dva skeča v izvedbi članic dramske skupine KD Kraški slavček iz Kobjeglave, in na Turistični kmetiji Frankič Peloz v Brjah pri Komnu, kjer so jih tudi gostoljubno sprejeli ob kozarčku terana in soka ter jim predstavili prenočitvene zmgoljivosti. Na kraški domačiji imajo tri apartmaje in 15 ležišč ter so odprti vsak dan v tednu. Sicer pa je kmetija vinogradniško usmerjena, imajo 7 tisoč trt, od tega polovico refoška, ki daje izvrstno vino teran. Dobro sodelujejo tudi z vinogradnikoma Zidarič in Kante iz Praprota. Udeleženci so si na poti ogledali tudi jamo Zidaričevo pejco, ki je bila za to priložnost osvetljena in predstavljena večji skupini zunanjih obiskovalcev. Pohod se je zaključil v Praprotu, kjer se je nadaljeval Oktoberfešt s srečanjem ljudskih godcev in pevcev ter zabavo s plesom. Najstarejši udeleženec pohoda je bil tudi letos 86-letni Slavko Bačer iz Velikega Dola.

Besedilo in foto: Olga Knez

IZ GORJANSKEGA NA TRIGLAV

1. dan: nedelja, 16. 8. 2009

Pred leti bi rekli, en kvart pred četrto smo se dobili na placu v Gorjanskem. Osem nas je bilo, ki smo podlegli izzivu: Matejka, Zvonko, Valter, Cveto, Jure, Vojko, Miran in krivec vsega tega direndaja – moja malenkost Marijan.

Svoj lonček in s tem širši pomen naši avanturi je dodala TV Primorka, ki nas je tisto jutro pričakala na placu v Gorjanskem. Pričakali so nas tudi pohodniki Kraških gadov in Društva Gorjansko, ki so nas za vzpodbudo pospremili na prvem delu poti, do Trstelja.

Nekaj po štirih zjutraj smo se podali proti Komnu. Bila je še trdna tema. V Komnu je bila še vedno noč, bolj kot smo se

približevali Svetemu, bolj so se začeli kazati prvi znaki, da se bo končno tudi ta dan zdanilo. V Lipi je bil že dan, tisti pravi: jasen, svež, kot nalašč za nas pohodnike. Ko smo prispeli na Trstelj, nam je že teklo po »kanalu«, bi rekli en bot.

Trstelj s svojimi 643 m nadmorske višine, najvišja vzpetina v tem delu naše domovine ter mejnik med kraško planoto in Vipavsko dolino, je izredno priljubljena izletniška točka pohodnikov, tudi naših podpornih pešakov, ki so nam pred kočo skuhali še eno »kofečke« in se od nas poslovili. Od tu naprej smo bili sami in tako smo pot nadaljevali proti Železnim vratom. Samo par minut hoje od koče na jasi, ki se spušča proti Dornberku, smo se prvič zazrli v Triglav, ki se je v ranem jutru risal tam daleč, da nas je spravljal v obup.

In tako na skrito smo požrli vsak svoje jabolko, ki se je kar naenkrat pojavilo v grlu. Tisti trenutek se je prikradel dvom v naš uspeh, vendar poti nazaj ni bilo. »Tako al' tako pridemo v zgodovino,« je kislo izpljunil nekdo izmed nas. »Še prej, če se zdaj obrnemo,« je pripomnil drugi. Na hitro smo odgnali črne misli in se opogumili, saj smo bili ekipa, ki je bila prekaljena, navajena vseh tegob, trmasta in vztrajna ter seveda dobro pripravljena.

Spust do Železnih vrat, Potoka in Dornberka bi bil tako nekako en prijeten nedeljski sprehod, če ne bi doživeli silo-

vitega osjega napada, ko smo nehote poteptali njihov raj.

Pot smo nadaljevali med vinogradi z grozdjem, ravno pravim za hitro čiščenje črevesja, osamljenimi kmetijami, redkimi vikendi in potem v senci in hladovini gozda ter končno prispeli do jezera Vogršček.

Umetno akumulacijsko jezero Vogršček je bilo narejeno za namakanje polj dela Vipavske doline, vendar ni nikoli povsem zaživelo. Danes, napol prazno, izgleda bolj »mižerno«, pravijo celo, da pušča. Kot vsaka dobra stvar, ki je preveč dobra, tako se je naše romantično pešačenje končalo v Vitovljah. Ob 11. uri smo prispeli v spodnje Vitovlje, kjer je sonce že neusmiljeno pripekalo. Po dolini je bilo kljub vročini še dokaj znosno in potem se je začelo. Zagrizli smo v tako strmo pot, da si skoraj s popkom drsal po cesti. Grizli smo asfalt, ki je bil na meji tekočega. Brez najmanjše sapice v zraku smo po uri kalvarije prilezli v zgornje Vitovlje. »Najhujše je za nami,« smo modrovali, ko smo na dvorišču zapuščene domačije padli v hladno senco.

Vendar smo se ušteli. Že po dvesto metrih nadaljevanja naše poti se je vas končala in začel se je križev pot – vitovški križev pot. Začne se z ogromnim križem pri prvi postaji, s hojo po slabi, kamniti in nemogoči cesti mu sledijo še drugi. Križev pot se konča na Vitovskem hribu, v cerkvici Marijinega vnebovzetja. Na hribu je v času turških in benečanskih vdorov stal utrjen tabor, katerega obzidje se je oklepalo omenjene cerkvice. Danes tega obzidja skoraj ni več, je pa enkraten razgled po Vipavski dolini. Z doline do

sem smo pokurili dve »urici« in dve do tri »flaše« vode.

Vendar to še ni bil konec naše kalvarije. Nadaljevali smo po stari Napoleonovi cesti, cesti vklesani v steno, ki se z Vipavske doline dviga proti Trnovskemu gozdu in konča pri vzletišču za zmaje. Od tu naprej je bilo lažje. Po lepi gozdni poti, malo gor, malo dol, smo pod večer po 13-ih urah pešačenja prisopihali na Lokve. Še grižljaj, težko »prigarano« in tako zaželeno pivo in slikovito bi rekli: »Zmanjkalo nas je.«

Se nadaljuje ...

Besedilo: Marijan Zega
Foto: Jurij Ličen

PRAZNOVANJE TEDNA OTROKA

medobčinsko društvo prijateljev mladine
sežana
partizanska 18, 6210 sežana
tel: 05/73 41 486
e-mail: drustvo.prijateljev@siol.net
ZPMS

Ob praznovanju tedna otroka smo člani Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana v sodelovanju s Kobilarno Lipica na Dnevih Kobilarne Lipica, 3. 10. 2009 in 4. 10. 2009, organizirali tradicionalne delavnice in animacije za otroke in tako otvorili niz prireditev in predavanj za otroke in mladostnike, ki so se vrstila v šolah in kulturnih domovih Krasa in Brkinov.

»Nasmejati in zabavati čim več otrok« je geslo, ki prostovoljce in člane društva vodi pri izvajanju vseh programov za otroke, kar je vedno zabavno, a tudi naporno, saj je toliko kot v mavrici barv tudi pri otrocih ravno toliko različnih okusov in zanimanj.

Sončna oktobrska nedelja je v Lipico privabila veliko ljudi in seveda tudi veliko otrok. Pred prireditvijo smo skrbno začrtali vsebine in potek programa in se polni idej ter dobre volje odpravili v našo slikovito Lipico, tokrat v čisto novi odpravi, saj nas je bilo mogoče opaziti že od daleč v

novih oranžnih brezrokavnikih z znakom našega društva. Ob prihodu nas je pričakala glasbena skupina Plima, ki s svojo glasbo vedno skrbi za dobro voljo in dobro počutje občinstva, tako kot mi. Poskrbeli smo za okrasitev šotora in pripravili delovne mize, na katerih smo z otroki izdelovali vsemogoče izdelke in umetnije iz naravnih materialov, odpadkov in raznih pripomočkov ... Vsak otrok je lahko poiskal nekaj zase; izdelali smo konjička Štumfija iz belih nogavic, pobarvali konjsko pobarvanko, si izdelali okrasno broško, naglavni okras, lovili veter v krila vetrnic, izdelovali naprstne lutke, svoje vratove okrasili s porisanimi lesenimi obeski, odtisnili smo podkev iz gline. Poskrbljeno je bilo tudi za tiste, ki težko sedijo in so se lahko pomerili v igri Človek ne jezi se z igralci v naravni velikosti. Otroci so z metanjem penaste kocke skakljali po posameznih poljih, kjer so jih čakale posebne, prav navihane naloge, kot je npr: Prestrašile so te konjske muhe, pojdi 2 polji nazaj ali poimenuj samico in mladiča konja. Če pravilno odgovoriš, vrzi kocko še enkrat!

Prostovoljci društva smo bili ponosni, vsi v lepih oranžnih odpravah in ves čas dobre volje, saj smo imeli polne roke dela z zabavanjem tako najmlajših kot starejših otrok.

Za pestro dogajanje sta z nagradnim kvizom skrbela tudi naša moderatorja Tjaša Mirc in Miha Pipan. Odgovori na težka vprašanja so izžrebancem prinesli zanimiva darila, zavita v barve našega društva. Katere pa so? Za vsak pravilen odgovor vas na sedežu društva na Partizanski 18 v Sežani vedno čaka sladka nagrada.

Pestro dogajanje, razgibane aktivnosti, sončno vreme in veseli otroci so vzrok za to, da nam je čas na prireditvi zelo hitro minil in utrujenosti nismo čutili, saj smo se ob deljenju nasmehov tudi mi prijetno zabavali.

Prve dni oktobra pa smo za otroke šol Krasa in Brkinov

organizirali gledališko predstavo »Stereotipi, diskriminacija in rasizem«, kar je letošnja tema otroškega parlamenta in tudi sicer vedno aktualna tema.

Napovednik

Pričela so se srečanja, animacije in jesenske ustvarjalne delavnice za otroke, vsako soboto od 10. do 12. ure v Kulturnem domu v Komnu pod vodstvom Vesne Kovačič, Adrijane Pipan in Blaža Ukmarja. Predšolski otroci samo v spremstvu staršev. Pridite vsi! Vstop prost!

za MDPM Sežana
Anja Ferfila in Ana Pangos

TEČAJ SLOVENŠČINE

Od srede 14. 10. do nedelje 18. 10. 2009 je na Osnovni šoli Komen potekal tečaj slovenščine. Sodelovali so timski učitelji koroških dvojezičnih osnovnih šol. V dopoldanskih urah so se pod mentorstvom Martine Fabijan učili slovenski jezik. V popoldanskih urah so si ogledali lepote Krasa, spoznavali ljudi in bili med drugim tudi gostje komenskega župana Uroša Slamiča. Vsi, tečajniki in tečajnice, so se v teh dneh kar dovolj dobro naučili slovenščine in se kar prijavili za prihodnje leto.

V petek so skupaj z zastopnikom avstrijskega veleposlaništva, konzulom Martinom Allgäuerjem, sadili lipo, ki naj bi bila simbol skupnosti in čezmejne povezanosti.

Da pa je bil tečaj tako uspešen, da so mu tečajniki podelili »zlato čepico«, gre zasluga komenski ravnateljici Nives Cek, ki je skupaj z Alešem Štolfo iz Volčjega Grada organizirala izredno zanimiv in pester program. Vsi so spoznali dušo in srce Kraševcev in po vrhu še njihovo gostoljubnost. Tudi Turistična kmetija Abram Žerjal iz Svetega, kjer so tečajniki prespali, se je pokazala v najboljši luči, saj so nam vsem skorajda vsako željo prebrali z naših ustnic in jo tudi izpolnili.

Kot spremljevalec in organizator se z naše strani vsem, ki so bistveno prispevali k uspehu jezikovnega tečaja na komenski šoli, najiskrenejše zahvaljujem.

Za nas je jasno: Kras – vidimo se v prihodnjem letu!

Christian Zeichen, Volksschule Lind ob Velden
Triester Straße 2, 9220 Velden
04274 2272
direktion@vs-lind.ksn.at

42. MOS V CELJU

Na letošnjem 42. Mednarodnem obrtnem sejmu v Celju je v okviru projekta Kraško – brkinska pravljica potekala predstavitev enogastronomske ponudbe kraško-brkinskih gostincev in živilcev ter tipičnih proizvajalcev in ponudnikov kraško-brkinskih proizvodov ter promocija turistične destinacije Krasa in Brkinov. Skupno predstavitev je tudi letos organizirala Območna obrtno-podjetniška zbornica Sežana v sodelovanju z občinami Sežana, Divača, Hrpelje - Kozina in Komen.

V okviru skupne sejemske predstavitve so se predstavili: Jernej Bortolato s. p., Kamnoseški izdelki umetnostne obrti iz Pliskovice, Leon Mahnič s. p., Kamnoseški izdelki iz Vogelj, Mitja Bolčič s. p., Mizarstvo iz Klanca pri Kozini, Radovan Gregorčič s. p., Svetila Eletra iz Sežane in Danilo Ravbar s. p., Ambient Dekor šivanje in svetovanje iz Sežane.

Občine so predstavile ponudbo društev, turistično-informacijskih centrov, turističnih kmetij, proizvajalcev kraško-brkinskih dobrot. V času trajanja sejma so se na razstavnem prostoru predstavili Društvo vinarjev in vinogradnikov Krasa, Simfonija d. o. o., Društvo Brinjevec, Društvo sirarjev Krasa in slovenske Istre, Društvo brkinskih sadjarjev, Čebelarsko društvo. Razstavni prostor so obiskale tudi ministrica za notranje zadeve RS, Katarina Kresal, ministrica za javno upravo Irma Pavlinič Krebs in ministrica za obrambo Ljubica Jelušič.

V okviru programa Dan Krasa in Brkinov, ki se je odvijal v petek, 11. septembra 2009, na notranjem razstavnem prostoru, so predstavitev tipičnih ponudnikov Krasa in Brkinov obogatili še nastopajoči, in sicer Kulturno Društvo Kraški šopek iz Sežane, Folklorna skupina Brkini in mladi harmonikaš Domen Benčina. Obiskovalce sta pozdravili tudi kraljica terana 2009 Neža Milič in kraljica češp 2009 Karin Mezgec. Med petkovim izvajanjem programa se je zvrstila degustacija kraško-brkinskih dobrot, kjer so sodelovali:

- Pekarna KRAS Gorjansko, Silvo Frankič s. p. iz Gorjanskega,
- Barone d. o. o., proizvodnja, trgovina, gostinstvo, storitve iz Sežane,
- Okrepčevalnica, picerija Apetit, Matjaž Lindič s. p. iz Sežane,
- Sadjarska kmetija Pečar iz Prešnice,
- Ekološka sirarna Mahne iz Tater,
- Turistična kmetija pri Filetu iz Slop,
- Simfonija d. o. o. iz Križa,
- Vinakras z. o. o. iz Sežane,
- Vinogradništvo in kletarstvo Buntovi iz Škrbine,
- Čotova kmetija, Stopar Simoneta iz Vrhovelj,
- Kras d. d. iz Šepulj,

- Čebelarstvo Irma Petelin iz Pliskovice,
- Zelišča Jadranka Jerina iz Sežane,
- Šolski center Srečka Kosovela Sežana z višjo šolo (študij fotografije in oblikovanja materialov) in srednjo šolo (program gimnazije in ekonomske šole),
- Društvo za razvoj turizma in kmetijstva PLANTA.

42. Mednarodni obrtni sejem (MOS), ki se je v Celju zaključil v sredo, 16. septembra, si je v osmih sejemskih dneh ogledalo dobrih 168.000 obiskovalcev. V Celjskem sejmu d. d. ocenjujejo, da je bil 42. MOS uspešen, saj se je število obiskovalcev v primerjavi s preteklim letom celo nekoliko povečalo.

Sejem je izjemna priložnost za predstavitev obrti in podjetništva, kakor tudi celotne turistične ponudbe. Zbornica in občine Krasa in Brkinov so to priložnost izkoristile in se predstavile v okviru projekta Kraško-brkinska pravljica – promocija značilnosti Krasa in Brkinov na turističnih sejmih in borzah, ki je bil sofinanciran s strani Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja – program LEADER in Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS. Tudi tokrat se je izkazalo, da je skupen nastop prispevek k kompleksnejši in učinkovitejši promociji tako ponudnikov kakor tudi Krasa in Brkinov.

Besedilo: Doris Požar

OKUSI KRASA OD 17. OKTOBRA DO 8. NOVEMBRA 2009

NJOKI Z OREHI IN FIGOV FRUH – NOVOST LETOŠNJE PONUDBE

SEŽANA – V enoteki sežanske kleti Vinakras je Slovensko deželno gospodarsko združenje iz Trsta v sodelovanju s trgovinsko zbornico in Pokrajino Trst pripravilo predstavitev letošnje že osme tradicionalne energoturistične ponudbe Okusi Krasa. Od 17. oktobra do 8. novembra 2009 v projektu sodeluje 38 obratov s tržaškega in goriškega prostora na italijanski strani, od tega 17 gostiln, 7 pekarn in 14 trgovin in enotek. Bogate menije spremljajo tudi izvrstna vina.

Čeprav so prireditev začeli na italijanski strani, se že drugo leto širi na slovenski Kras (lani so jo predstavili v restavraciji Carat sežanskega casinoja Safir, letos pa v Vinakrasu), organizatorji pa si po besedah tajnika SDGZ Davorina Devetaka želijo, da bi se razširila še v druge panoge enogastronomske in turistične ponudbe, od proizvajalcev do prodajalcev krajevnih proizvodov na druga območja in bila razpoznavni znak Krasa »brez meja«. Projekt Okusi Krasa je po Devetakovih besedah precej zahteven, saj večino sredstev prispevata tržaška Trgovinska zbornica in Pokrajina Trst, preostalo pa zberejo sami gostinci, trgovci in peki, ki soustvarjajo pobudo.

Številne zbrane je po pozdravnih besedah sežanskega podžupana Boža Marinca in direktorja Vinakras Marjana Colje, ki je orisal zgodovino kleti, ki sega v leto 1861, in zadruge Vinakras, ki gospodari že več kot 50 let na 50 hektarjih vinogradov ter odkupuje grozdje s 150 ha vinogradov svojih kooperantov ter predstavlja eno tretjino vina, pridelanega na Krasu, nagovoril še predsednik rajonskega sveta za Vzhodni Kras Marko Miljkovič, medtem ko je predsednik SDGZ Niko Tenze predstavil letošnjo pobudo. Letošnji Okusi Krasa bodo potekali od 17. oktobra do 8. novembra v znamenju sadja. Pobudnica te ideje je Vesna Guštin Grilanc, ki je tej temi posvetila tudi Jadranski koledar za leto 2010, sodelujoče gostilne pa so zanj prispevale recepte jedi s sadjem. Izbrane jedilnike, ki so zbrani tudi v brošuri in na internetni strani www.triesteturismo.net, bodo obogatila kraška vina (malvazija, teran, vitovska, glera in penine) kot tudi ekstra deviško oljčno olje Tergeste dop, sir Moisir, kruh, sladice, drugi pridelki in proizvodi, kot so npr. pivo, čokolada in kava. Letošnja novost je Krožnik Okusi Krasa. Letos bodo to njoki z orehi, ki jih bodo gostilne ponudile na različne načine (bodisi kot prvo ali glavno jed ter sladico). Pekarne pa bodo pripravile razne inačice figovega kruha. Okuse Krasa pa tudi letos spremljajo številni kulturni dogodki, degustacijski večeri, otvoritve fotografskih razstav, ki so nastale s Krožkom Fotovideo Trst 80, Juliet in triest fotografia, pa vodene ekskurzije z možnostjo obiska gostiln z vodiči Curiosi di Natura in izobraževalna srečanja o zdravi prehrani s kraškimi dobrotami za tretje starostno obdobje, za mlade in družine. Tako so 28. oktobra v restavraciji Križman v Repnu pripravili Večer brez meja s predstavitvijo knjige kraške kulinarike Okusi Krasa avtorja dr. Stanislava Renčlja, kjer so ob kraljici terana Neži Milič sodelovali še kuharji skupine Terra Carsus. Sicer pa se bodo tudi letošnji Okusi Krasa nadaljevali v zimskih mesecih in spomladi.

Okusi Krasa imajo tudi čezmejni značaj, saj so na predstavitvi Okusi Krasa »brez meja« sodelovali povabljeni novinarji, predstavniki javnih uprav, turističnih ustanov in operaterjev z obeh strani meje: podsekretar tržaške Trgovinske zbornice Franco Rota, ki je tudi pozdravil navzoče, TIC-i in destinacije na slovenski strani, tržaške turistične agencije in hotelirji, gostinci ter drugi. Predsednik Turistične zveze Brkinov, Krasa in Notranjske Srečko Šajn pa je poudaril, da zveza združuje 20 turističnih društev iz dvanajstih občin. Z njoki z orehi pa so se v Sežani predstavile gostilne Veto z Opčin, Križman iz Repna in Sardoč Prečnik, figov in domač kruh ter sladice sta prispevali pekarni Čok z Opčin in Bukavec iz Proseka, kraški pršut Pršutarne Kras iz Šepulj je na roko rezal predstavnik Terra Carsus sežanske območne obrtne zbornice Matjaž Lindič, medtem ko je vodja degustacije Peter Boršič predstavil izbrana vina sežanskega Vinakrasa. Zbrani so poizkusili peneče vino teran, malvazijo, vitovsko grganijo in teran PTP. Ob koncu pa so postregli še s kavo tržaškega podjetja Primo aroma, ki sta ga zastopala Fabrizio Polojaz in Corrado Bassanese. Čeprav je podjetje še mlado, staro le dve leti in pol, pa imata lastnika že več desetletne izkušnje pri praženju kave in prodaji le-te. Kavo izdelujejo za lokalno območje, nekaj pa jo gre tudi v izvoz v države od Švedske do Izraela. Njihova ekspres kava za gostinske lokale se odlikuje po odlični in stalni kvaliteti ter elegantnih in prebavljivih mešanicah.

Besedilo in foto: Olga Knez

TIC ŠTANJEL SKOZI TURISTIČNO SEZONO

V Turistično informacijskem centru Štanjel (TIC Štanjel) smo bili aktivni tudi v poletnem času. V mesecih, ko se večina od nas odpravi na zaslužen oddih na vse konce in kraje tega sveta, smo mi poskrbeli za tiste, ki so iz vseh koncev in krajev sveta pripotovali v naš Štanjel.

V TIC-u Štanjel redno izvajamo vodene oglede kraja v družbi strokovno usposobljenega lokalnega vodnika. Ta storitev se je že pred časom dobro prijela in danes se lahko pohvalimo, da nas v Štanjelu obiskujejo skupine turistov vseh narodnosti ter starosti.

Poletni meseci so sicer tradicionalno najšibkejši, kar se tiče vodenih ogledov v okviru organiziranih skupin. Še najmočnejši izmed vseh je bil mesec junij, ko se je za izlet na ta konec Krasa odločilo veliko število osnovnih in srednjih šol ter različnih društev. Seveda niso manjkale tudi potovalne agencije ter individualne skupine, ki so v svoj program vključile tudi ogled Štanjela. Julija je sledil pričakovan upad skupin, ki se je nadaljeval tudi v mesecu avgustu. V tem času so tako prednjačili predvsem tuji gostje: veliko angleških, ameriških, avstralskih, francoskih, nemških ter španskih gostov. Septembra pa je število vodenih ogledov skupin po Štanjelu pričakovano naraslo. Zopet so se vrnile osnovne in srednje šole, veliko več je bilo potovalnih agencij ter individualnih skupin. V mesecu oktobru po zdajšnjih rezervacijah in zanimanju pričakujemo še več skupin kot meseca septembra.

Ob vseh teh skupinah seveda nismo zanemarjali individualnih gostov, ki so se v TIC Štanjel zatekali po najrazličnejše informacije. Večina teh gostov je bila tujih – letošnje presenečenje je bil porast francosko govorečih gostov.

Gostje največ povprašujejo po vseh vrstah kraških znamenitosti od naravnih, kulturnih čudes do informacij o dobrih gostilnah, turističnih kmetijah, prenočiščih ter možnostih preživljanja aktivnega dopusta (kolesarskih ter pohodniških poteh) in ostalih koristnih informacijah. Nekaj teh turistov se je odločilo tudi za voden ogled Štanjela za individualne obiskovalce, ki ga nudimo vsako nedeljo izpred cerkve sv. Danijela v Štanjelu ob 15.30 oz. 14.30 v zimskem času.

Seveda se v poletnih mesecih v TIC-u Štanjel nismo ukvarjali izključno le z obiskovalci. Z veseljem smo se odzvali povabilu Občine Devin - Nabrežina, ki je med 12. in 16. avgustom organizirala tradicionalni praznik sv. Roka (Festa di San Rocco) v Nabrežini pri Trstu. Prijazno so nam ponudili eno izmed stojnic (hiško), kjer so se predstavljala različna društva. Tako smo imeli tudi mi iz Občine Komen priložnost predstaviti naše ponudnike in ponudbo s strani vinarjev, čebelarjev ter društev.

Sodelovanje z Občino Devin - Nabrežina je tudi letos obrodilo skupno avtobusno povezavo med Štanjelom in Devinom – avtobusno povezavo med Krasom in morjem. Povezava je potekala v poletnih mesecih. Skupaj smo, letos prvič, izdali tudi promocijsko zloženko z natančnejšo predstavitvijo te povezave. Zato se z Občino Devin - Nabrežina nadejamo tega zglednega sodelovanja tudi v prihodnosti.

Sodelovali smo tudi na uradni predstavitvi Kraško-brkinske pravljice, projekta Območne Obrtne zbornice Sežana, ki je namenjen promociji in predstavitvi značilnosti Krasa in Brkinov na turističnih sejmih in borzah. Dogodek je potekal v idiličnem ambientu sežanskega botaničnega vrta, odziv lokalne javnosti je bil dober.

Poleg tega smo se med 9. ter 16. septembrom v okviru Območne Obrtne zbornice Sežana ter Občine Komen tradicionalno udeležili že 42. Mednarodnega obrtnega sejma (MOS) v Celju, kjer smo na stojnicah Kraško-brkinske pravljice predstavljali svoj košček Krasa in odziv obiskovalcev je bil pozitiven.

Hkrati z celjskim sejmom smo prisostvovali tudi na Otroškem bazarju na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, ki se je odvijal med 10. in 13. septembrom 2009. Na tem največjem festivalu za otroke in družine v Sloveniji smo predstavili ponudbo komenskega Krasa, poseben poudarek smo tako namenili možnosti različnih načinov preživljanja dopolnilnih dejavnosti šol na kraškem območju (delavnice, pohodništvo, kolesarjenje ...).

Prihaja oktober, za nas eden najbolj delavnih mesecev v letu. Toda kljub temu si vedno radi vzamemo čas za klepet z gosti in tudi z domačini. Zatorej, vabljeni spoštovane občanke in občani, da nas ob priložnosti obiščete v naši pisarni v Štanjelu, podate svoje mnenje ter predloge o turizmu v Občini Komen, kritike in mogoče tudi pohvale na naš račun. Verjamemo, da se s skupnimi močmi da postoriti več. Ena beseda pa kljub tem recesijskim časom zaenkrat še nič ne stane!

Besedilo: Uroš Simčič in Tina Furlan

TIC ŠTANJEL
Štanjel 42c
6222 Štanjel
tel.: +386 (0)5 769 00 56
gsm.: +386 (0)41 383 986
e-mail: tic.stanjel@komen.si
www.kras-carso.com

30 LET TRGATVE TERANTONA

KOMEN – S trgatvijo terantona na izbranih legah komenskega posestva sežanske zadruge Vinakras so sredi oktobra kraški vinogradniki tudi uradno zaključili letošnjo na splošno zelo kvalitetno trgatev. V Vinakrasu pa so po besedah direktorja Marjana Colje še posebej ponosni, saj so tako obeležili 30 let od prve trgatve terantona, ki so ga na trg dali že prihodnje leto.

Letošnje trgatve so se v izbranem vinogradu Girovci pred vasjo Sveto pri Komnu poleg povabljenih predstavnikov političnega in kulturnega življenja udeležili vinski strokovnjaki, med njimi tudi prof. dr. Slavica Šikovec, ki je predavala tehnologijo vina na ljubljanski Biotehniški fakulteti in je avtorica številnih knjig o vinu, dr. Mojmir Wondra, vodja katedre za tehnologijo vina na BTF v Ljubljani, kot tudi oče terantona dr. Miran Vodopivec. Vinski strokovnjakinji Mirjana Košuta, predsednica strokovne vinske komisije pri novogoriškem Kmetijsko gozdarskem zavodu, in specialistka za vinogradništvo Majda Brdnik iz sežanske Kmetijsko svetovalne službe pa sta pred trgatvijo zmerili sladkorno stopnjo grozdja in namerili kar 108 °Oe sladkorja. Pridno pa so trgale tudi vse tri vinske kraljice. V družbi domače kraljice terana Neže Milič sta bili še slovenska kraljica Karolina Kobal in vipavska vinska kraljica Nika Gregorič. Ob koncu pa je Matjaž Lindič, član kraške kuharske ekipe Terra Carsus, trgačem postregel z izbranimi vini in kraškimi kulinaričnimi dobrotami, kot so šelinka, žvacet s kruhovimi cmoki in kraškimi štruklji z orehi in omako iz teranovega likerja.

Direktor in enolog sežanskega Vinakrasa Marjan Colja in Boštjan Zidar sta nagovorila zbrane trgače na trgatvi terantona v vinogradu, v katerem je za grozdje tudi letos skrbel vodja komenskega posestva Jurij Grgič. Iz dosežene sladkorne stopnje kot tudi iz fenolne zrelosti si lahko obetamo odlično osnovo za veliko rdeče vino, ki bo zorelo v lesenih sodih dalj časa. Sicer pa je trenutno na tržišču teranton letnika 2003, medtem ko terantona letnika 2006 in 2008 še zorita v velikih lesenih sodih in barik sodčkih. Letos je bilo vreme izredno naklonjeno vinogradnikom; dovolj je bilo sonca in dežja, pa tudi trgatev so opravili v lepem sončnem vremenu. »Dva hektarja vinogradov najboljših leg smo namenili za trganje terantona. Obremenitev trte znaša 1,5 do 2 kilograma grozdja na trto. Potrgali smo približno 12 ton grozdja, iz katerega pričakujemo približno 10 tisoč litrov terantona. Sicer pa smo v klet letos sprejeli 1,1 milijona kilogramov grozdja. Gre za odlično letino, katere kakovost je tudi nadvse primerna,« z zadovoljstvom ocenjuje letošnjo trgatev direktor Colja. Za pridelavo terantona izberejo le najboljše grozdje iz vinogradniških leg, ki so se v zadnjih letih izkazale za najboljše. Čeprav je grozdja, namenjenega za predelavo v teranton, po količini znatno manj kot za teran, pa mu posvečajo vso skrb. Sicer pa sežanski Vinakras gospodari na 50-ih hektarjih vinogradov. Klet pa pridela letno milijon litrov vina, saj imajo približno 260 kooperantov s približno 150 hektarjev vinogradov. Tako Vinakras pridela tretjino vsega terana na Krasu in spada med največje pridelovalce terana.

Teranton spada med posebna kraška vina, pridelana iz zdravega grozdja sorte refošk, ki vsebuje najmanj 85 °Oe sladkorja. Postopek predelave je enak kot pri teranu, le da je maceracija grozdja daljša in traja do 6 mesecev. Vino zori najmanj tri leta v leseni vinski posodi. Teranton spada med harmonična in polna vina z intenzivnim, obstojnim,

Boštjan Zidar, Karolina Kobal, Neža Milič, prof. dr. Slavica Šikovec, dr. Miran Vodopivec, Nika Gregorič in Marjan Colja (od leve proti desni)

elegantnim in plemenitim okusom, ki nas ob vsaki priložnosti preseneča. Postrežemo ga lahko k bogatim jedem, kot so rdeče meso, divjačina, kozarček pa se prileže tudi kraškemu pršutu.

»Ko smo pred tridesetimi in več leti v sežansko klet sprejeli do 3,2 milijona kilogramov grozdja, smo morali tudi to grozdje predelati. Porodila se je ideja, da bi to grozdje pustili dlje časa na latnikih, da doseže fiziološko zrelost in s tem večje sladkorne stopnje in tenine, kar je osnova za arhivsko vino. Grozdje smo pustili 4 do 6 mesecev na maceraciji (na tropinah), nato pa smo vino dali v lesene posode v količini 4 tisoč litrov. Zaščitili smo ga, opravljali potrebne pretoke, pustili 4 leta v teh posodah, ga pretočili v steklenice in ga dali na trg,« pripoveduje svojo zgodbo takratni enolog sežanske kleti Vinakras dr. Miran Vodopivec. Zaupal pa nam je, kako je prišlo do imena teranton. Ko je poslušal stare vinogradnike, kako so pili najboljši teran, ki so mu rekli teranton, da so se ob tem tudi najedli in napili, so dali temu polnemu in visoko kvalitetnemu vinu ime teranton. Ob tem je še omenil gospoda Albina Miklavca iz Godenj, tedanjega vodjo kleti, ki je tudi veliko prispeval k izbiri imena.

Že takrat so vina sežanskega Vinakrasa požela številna priznanja, pa tudi v zadnjih letih odkar Vinakras vodi direktor Marjan Colja, žanjejo številna priznanja in medalje tudi na mednarodnih sejmih in tekmovanjih. Letos so prejeli kar 10 zlatih, 12 srebrnih in 2 bronasti medalji. Še posebej so ponosni na bero nagrad z odprtega državnega ocenjevanja vin Vino Slovenija, ko so v Gornji Radgoni prejeli šest priznanj, med njimi tudi veliko zlato medaljo za vino Teranton letnik 2003, ki je postalo prvak kraške vinske turistične ceste. Ponosni so tudi na Decanterjevo priznanje, in sicer na bronasto medaljo za posebno vino iz sušenega grozdja sorte refošk, ki so ga v kleti Vinakras poimenovali kar Ruj (1998). Vino, za katero so grozdje nabirali leta 1998, pa bodo letos dali na tržišče.

Seveda pa se v zadrugi pripravljajo na najlepši del leta, to je martinovanje, ki bo letos potekalo že kar tradicionalno, in sicer 7. novembra pod zaprtim šotorom v neposredni bližini Vinakrasa.

Besedilo in foto: Olga Knez

TURISTIČNI SPOMINKI SEŽANSKE OBČINE IN TURISTIČNI ZEMLJEVID KRASA IN BRKINOV

SEŽANA – Sežanski občinski praznik, 28. avgust, se s prireditvami, ki so se pričele že v začetku avgusta z izborom in razglasitvijo kraljice terana, s tradicionalnim Praznikom terana in pršuta v Dutovljah, konec meseca pa z osrednjimi praznovanji z delovnimi zmagami in podelitvijo priznanj in občinskih nagrad, bliža koncu. Tokrat so v prenovljeni mali sejni dvorani občinske stavbe razglasili rezultate javnega natečaja za izbiro turističnih spominkov Občine Sežana za leto 2009, slavnostno odprli razstavo teh spominkov ter predstavili najnovejši turistični zemljevid Krasa in Brkinov.

Po besedah sežanskega župana Davorina Terčona so letos prvič izpeljali natečaj za turistični spominek sežanske občine. Posebna strokovna komisija je za letošnji turistični spominek razglasila skrinjico Iztoka Brauharja, 2. mesto je prejela miniaturna posoda za mast kamnoseka Jerneja Bortolata iz Pliskovice, 3. mesto pa obesek kraško okno (jrta) Vesne Rems iz Klanca pri Kozini. Zahvale za sodelovanje pa so prejeli: Leon Mahnič, Tatjana Gombac Jerman in Ida Jerina.

Posebno pozornost pa so namenili predstavitvi turističnega zemljevida Krasa in Brkinov, ki so ga pripravile in izdale kraško-brkinske občine v sodelovanju z Zavodom za šport, turizem in prosti čas Sežana in Geodetskim zavodom Slovenije. Gre za dolgo pričakovan turistično promocijski pripomoček, v katerem je predstavljenih pet občin matičnega Krasa (Hrpelje - Kozina, Divača, Sežana, Komen in Miren - Kostanjevica). Kot je povedal strokovni sodelavec in izvajalec projekta Iztok Kariž iz Geodetskega zavoda Slovenije, je to prvi tak zemljevid, kjer se je združilo kar pet občin. Do sedaj so izdali le zemljevide z dvema občinama. Torej gre za zelo aktraktivno turistično območje celotnega Krasa. Kartna podlaga je izdelana v merilu 1:50.000 v deset barvnem tisku. Pri izdelavi je sodelovala tudi Tanja Godnič iz sežanskega ZŠTPČ. Naslovnico zemljevida, ki je izšel v nakladi 30 tisoč izvodov, je izdel sežanski DTP studio. Po ceni 3 evre ga bo mogoče dobiti na vseh občinah, v Parku Škocjanske jame in TIC-ih.

Besedilo in foto: Olga Knez

UJEMIMO DROBCE ZDRAVILNOSTI V NARAVI, KI NAS OBDAJA

Jesen nas je zvabila k Liljani Abram v Komen, pa ne da bi segli po sladkem moštu, temveč z željo, da bi si izmenjali znanje in izkušnje o zdravilnih zeliščih. Privoščili smo si delavnico po pedagoškem načelu »od znanega k neznanemu«. Vsak od nas je prinesel s seboj zdravilno rastlino, bodisi z domačega vrta ali z obsežnih kraških gmajn. In res je bilo zanimivo. Predstavili smo rastlino, njene plodove in predvsem njeno zdravilno moč in uporabnost. Pri slednjem je obveljalo pravilo – nikoli in v ničemer pretiravati. Narava nas sama uči, da pretiravanje ni zdravo in da so skrajnosti lahko škodljive. »Kaj če bi to posnemali tudi v naših medsebojnih, medčloveških odnosih,« smo si dejali. Gostiteljica delavnice, Liljana, se posebej ponaša z eteričnim oljem brinja in šentjanževim oljem. Oboje uporablja pri svojem delu – refleksoterapiji. Barbara je prinesla žajbelj in lovor, Tanja rman, pa še za lepe šopke – aranžmaje je poskrbela, vse iz rastlin dišavnic. S polno košaro nas je v delavnici prevzela Meri iz Kobjeglave – od materine dušice, melise, vinske rutice, pelina, leviša, sivke, šetraja, vrtnega in tistega z gmajn ... vse to je prinesla. Tudi besed ji ni zmanjkalo in skupaj smo ugotovili, da sta z možem Stojanom prava živa enciklopedija in najboljša poznavalca vsega zdravilnega, s čimer nas narava, ne da bi se tega zavedali, obdarja.

Z nami so bili še Helena, Tadeja, Miha in Ana z divjim kostanjem, rožmarinom, brinovo vejico in z veliko mero

zvedavosti. Za fotografijo je poskrbel Simon, v zraku pa je viselo vprašanje: Kaj vse lahko naberemo v naravi, da odženemo slabo počutje, nespečnost, bolečine in si okrepimo odpornost? Vsi smo si bili edini – zdravje poiščimo v naravi, v zdravi prehrani, dobri družbi in v velikih požirkih telesne aktivnosti.

Naš nasvet: pustite prah na policah, s hitro hojo se odpravite v gozd, če morete tekajte, kolesarite, plavajte, planinarite, plešite in predvsem – IMEJTE SE RADI!

Besedilo: Ana Godnik

JESENSKI NAPOVEDNIK RAVNANJA Z ODPADKI

Poletje se je od nas poslovilo, odpadki pa ostajajo. Tako nam tudi za jesen in bližajoče se novo leto ostajajo številne aktivnosti, ki se jim bomo posvečali, hkrati pa se nam obetajo še nove.

Zbirni center za individualni dovoz odpadkov Komen

V začetku junija 2009 je v Komnu pričel z obratovanjem Zbirni center za individualni dovoz odpadkov, ki je namenjen individualnemu dovozu različnih kosovnih, nevarnih ter ostalih ločenih frakcij iz gospodinjstev. Tako smo na ZC Komen do sedaj zabeležili več kot 250 dovozov. Glede na to, da je zbirni center odprt 3x tedensko (torek 9-13h, četrtek 14-17h, sobota 9-13h), je to za začetek spodbudna številka. Po večini se zbirnega centra poslužujejo občani iz Komna, zabeležili pa smo dovoze tudi iz ostalih vasi. Po večini dovažate kosovne odpadke, kovine, plastično in leseno embalažo, televizije, hladilnike, računalnike, akumulatorje in baterije ... Vsi zbrani odpadki se nato odpeljejo na Center za ravnanje z odpadki Sežana, od tam pa nadalje v predelavo ali varno odstranitev.

Individualni sistem zbiranja ostanka komunalnih odpadkov

V Občinah Sežana, Divača in Hrpelje - Kozina so gospodinjstva že skoraj v celoti opremljena z individualnimi zabojniki za ostanek komunalnih odpadkov. Zato bomo z individualnimi sistemom nadaljevali tudi v Občini Komen, saj so izkušnje pokazale, da s tem dosežemo več koristi. To pomeni, da bomo gospodinjstva opremili z individualnimi zabojniki za ostanek komunalnih odpadkov, skupne zabojnike pa nato odstranili. Veliko obstoječih skupnih zabojnikov za ostanek komunalnih odpadkov je dotrajanih in bi jih bilo potrebno popraviti oz. zamenjati. Popravila oz. nakup novih kovinskih zabojnikov pa so bistveno dražja od nakupa manjših plastičnih zabojnikov. Z individualnimi zabojniki dosežemo tudi to, da ima vsako gospodinjstvo svoj zabojnik. S tem se morajo tudi tisti, ki do sedaj niso bili prijavljeni v odvoz odpadkov, so pa koristili skupne zabojnike, prijaviti, saj drugače odpadkov nimajo kam odlagati. Individualni sistem je s tega vidika bolj pravičen. Prav tako se z individualnimi zabojniki bistveno poveča skrb nad zabojniki in higiena odlaganja odpadkov, saj gospodinjstva za svoj zabojnik veliko bolj skrbijo. Prav tako pa so veliko bolj pozorni, kaj v zabojnik odlagajo, saj se zavedajo možnosti, da se z individualnimi zabojniki lahko opravi tudi kontrola odpadkov. Pri skupnih zabojnikih ni bilo moč ugotovljenih nepravilnosti pripisati posameznemu gospodinjstvu. Tako dosežemo veliko doslednost pri ločevanju odpadkov in koriščenju ekoloških otokov ter bistveno večje količine ločeno zbranih odpadkov. To so pokazale tudi kontrole odpadkov, ki smo jih pričeli izvajati ob dnevih praznjenja zabojnikov po posameznih naseljih, tam, kjer je individualni sistem že uveden. S ciljem gospodarnosti in optimizacije delovnega procesa smo si tudi zadali, da v čim krajšem času dosežemo zasuk v sistemu ravnanja z odpadki in sicer tako, da povečamo pogostost praznjenja ekoloških otokov na 2x tedensko ter zmanjšamo pogostost praznjenja ostanka komunalnih odpadkov na 14 dni. Po nekaterih krajih se 14-dnevni odvoz odpadkov že izvaja.

EKO-PRIPOROČILA:

- Preden odložiš plastenko v zabojnik jo stisni → s tem boš privarčeval prostor v zabojniku ter si zmanjšal število odvozov na ekološki otok!
- Kartonske škatle in večjo embalažo raztrgaj in zloži, da v zabojniku zavzame čim manj prostora!
- Tetrapake mleka in sokov ne odlagaj v zabojnik za papir (ti poleg papirja vsebujejo tudi plastiko in kovino) → tetrapake stisni ter jih odvrzi v zabojnik za ostanek komunalnih odpadkov!
- V čim večji meri kompostiraj organske odpadke doma, na domačem kompostniku!
- Ne čakaj na akcije zbiranja kosovnih in nevarnih odpadkov → te odpadke pripelji in jih brezplačno oddaj na enem izmed zbirnih centrov (ZC Komen, ZC Sežana, ZC Hrpelje -Kozina). Urnik ZC Komen: torek 9-13h, četrtek 14-17h, sobota 9-13h.

Osveščanje

Prve šolske počitnice so že za nami, pouk je torej v polnem razmahu, to pomeni tudi ponovne aktivnosti osveščanja in obveščanja naših osnovnošolcev. Tako smo tudi letos že priskrbeli knjižice na temo ravnanja z odpadki, ki jih vsako leto razdelimo učencem nižjih razredov. Prav tako pa smo si z nekaterimi učenci že pobližje pogledali in predstavili ekološki otok ter odpadke, ki tja sodijo, in jih popeljali po našem Centru za ravnanje z odpadki Sežana.

Nove obveznosti

Zakonodaja nas zavezuje, da z naslednjim letom občanom omogočimo tudi ločeno zbiranje bioloških kuhinjskih odpadkov na dodatnem šestem zabojniku na ekološkem otoku. Zabojniki bodo predvsem namenjeni tistim, ki resnično nimajo možnosti bioloških kuhinjskih odpadkov kompostirati doma, na domačem kompostniku. Podrobnejša navodila in obvestilo o samem pričetku ločenega zbiranja bioloških kuhinjskih odpadkov pa bomo vsem gospodinjstvom poslali na dom.

Uspešne rezultate pa bomo lahko dosegli zgolj z vašim aktivnim sodelovanjem in doslednim upoštevanjem navodil ravnanja z odpadki. Pohvalimo se lahko, da so letošnji rezultati ločenega zbiranja odpadkov zelo obetajoči, saj kažejo, da bodo ti boljši od lanskih. Zasluga pa gre prav vam, vestnim občanom.

Mojca Uršič, univ. dipl. kom.
Komunalno stanovanjsko podjetje d. d. Sežana

Prireditve

OBČINA KOMEN
TURISTIČNO INFORMACIJSKI CENTER ŠTANJEL
Štanjel 42c, 6222 Štanjel
tel.: 05/76 90 056, 041 383 986
www.kras-carso.com
e-mail: tic.stanjel@komen.si

PRIREDITVE V DECEMBRU

Komen, Knjižnica Komen
Torek, 1. december 2009, ob 17. uri
PRAVLJIČNA URA S PEPIJEM
Na decembrskem srečanju bomo predstavili slikanico Domek pod brinom, v kateri so zbrane otroške pesmice, ki jih je napisal Jože Jež - Pepi. Knjigo je izdalo Kulturno društvo Vilenica iz Sežane.
Organizacija: Kosovelova Knjižnica Sežana, Knjižnica Komen
Informacije: Knjižnica Komen +386 (0)5 766 85 80

Komen, Knjižnica Komen
Petek, 4. december, 2009, ob 18.30
S KNJIŽNIM NAHRBTNIKOM NA POTEP PO KARIBIH
Četrto srečanje študijskega krožka. Gost: Igor Fabjan.
Srečanja sofinancirata Evropska unija in Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije.
Organizacija: Kosovelova Knjižnica Sežana, Knjižnica Komen
Informacije: Knjižnica Komen +386 (0)5 766 85 80

PO KOMENSKI OBČINI IN ŠE MALO DLJE

Prireditve, ogledi, izleti, osmice ...

Je kaj zanimivega za vas?

Ta rubrika je namenjena predstavljanju javnih prireditev, ogledov, izletov, osmic in drugih javnih dogodkov v občini Komen in v njeni bližnji okolici.

Organizatorje prireditev ali dogodkov zato prosimo, da v svojih napovedih navedejo podatke o sami prireditvi/dogodku, kot so: kraj, prostor, datum, trajanje, kratek opis, kontaktne številke ...
Uredništvo Komentarja ne odgovarja za morebitne nevšečnosti, ki bi lahko nastale zaradi napačnih, nepopolno sporočenih prirediteljevih podatkov ali zaradi morebitnih nesporočenih sprememb.

Vsako napoved sporočite po elektronski pošti
na naslov komentar@komen.si
ali po telefonu na številko 05/76 90 056 (TIC Štanjel).

Uredništvo

Gorjansko, dvorana
Sobota, 5. december 2009
MIKLAVŽEVANJE
Prireditev za otroke bo v času sv. Miklavža s kulturnim programom in presenečenjem.
Letos bodo vaščani uprizorili gledališko igrico z naslovom: »Katera torba je moja?« Nato sledi prihod miklavža v družbi angleov ter parkljev.
Informacije: +386 (0)31 259 752; Dane Božič

Štanjel
Sobota, 5. december 2009 ob 11.00
ŠTANJELSKI TEK
Tradicionalna športno – rekreativna prireditev. Vabljeni vsi, ki radi svojo energijo sproščate s tekom.
Organizacija: Društvo Kraški tekači Sežana
Informacije: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986; TIC Štanjel

Komen, Knjižnica Komen
Petek, 11. december, 2009, ob 18.30
SREČANJE Z DOBITNICO ROŽANČEVE NAGRADE »Ifigenijo Simonović«
Nagrado je prejela za zbirko esejev Konci in kraji.
Organizacija: Kosovelova Knjižnica Sežana, Knjižnica Komen
Informacije: Knjižnica Komen +386 (0)5 766 85 80

Pedrovo nad Branikom, Ustvarjalno središče Abram
Sobota, 12. december, 2009
ŠOLA ZA STARŠE, 3. srečanje
Predaval a bosta mag. Silvo Šinkovec in Ana Nahtigal: INTELIGENTNA ČUSTVA - Spoznavamo in upoštevamo govorico čustev Človeka, ki je notranje svoboden, je sicer mogoče uničiti, ni pa ga mogoče zasužnjiti ali iz njega narediti slepo orodje...
Organizacija: Ustvarjalno središče Abram
Informacije: tel.: +386 (0)5 30 57 610; info@abram.si

Kobjeglava, pred dvorano
Sobota, 26. december 2009 ob 11.00
ŽEGNANJE KONJ
Tradicionalni blagoslov konj na Štefanovo.
Organizacija: KUD Kraški slavček Kobjeglava-Tupelče
Informacije:+386 (0)40 277 337

Komen, telovadnica Osnovne šole
Sobota, 26. december 2009 ob 19.00
BOŽIČNO NOVOLETNI KONCERT
Tradicionalni božično – novoletni koncert GUD Pihalni orkester Komen.
Organizacija: GUD Pihalni orkester Komen
Informacije: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986; TIC Štanjel

Štanjel, Grad
Nedelja, 27. december 2009, ob 17.00
BOŽIČNI KONCERT
Nastop mladinskega komornega orkestra Mirarco (klasična glasba).
Organizacija: Galerija Lojzeta Spacala
Informacije: 05/7690 197

Komen, zadružni dom
Četrtek 31. december 2009
SILVESTROVANJE
Tradicionalno silvestrovanje v zadružnem domu v Komnu.
Organizacija: Vaška skupnost Komen
Informacije: +386 (0)31 874 823

RAZSTAVE NOVEMBER / DECEMBER 2009

Štanjel, Galerija Lojzeta Spacala
LOJZE SPACAL- STALNA RAZSTAVA GRAFIK
Informacije: Grad Štanjel, Galerija Lojzeta Spacala, tel: +386 (0)5 769 01 97, e-mail: gradstanjel@guest.arnes.si

Štanjel, Stolp na vratih
SLIKARSKA RAZSTAVA JANEZA MOHORIČA
Razstava slik Janeza Mohoriča. Razstava bo predvidoma na ogled do sredine novembra.
Organizacija: Nassa desella d.o.o.
Informacije: Marija Švagelj, Štanjel 6a, +386 (0)5 769 00 18, nassa.desella@siol.net

Štanjel, Stolp na vratih
Petek, 4. December 2009, ob 18.00
OTVORITEV RAZSTAVE VESNE GORJAN »MOZAIKI«
Organizacija: Nassa desella d.o.o.
Informacije: Marija Švagelj, Štanjel 6a,+386 (0)5 769 00 18, nassa.desella@siol.net

ŠTANJEL, Galerija Pri Valetovih, Štanjel 22a
RAZSTAVA AKADEMIJE LEPIH UMETNOSTI ST. PETERSBURG
Od sobote, 14. Novembra 2009 je v galeriji pri Valetovih na ogled razstava Akademije lepih umetnosti iz St. Peterburga.
Akademija je šola klasičnega baleta in plesa, restavratorstva ter etno-art-a.
Informacije: tel:+386 (0)5 769 01 97 e-mail: gradstanjel@guest.arnes.si,

ŠTANJEL, Štorževa galerija, Štanjel 29
RAZSTAVA SLIK ANTONA RUPNIKA
Galerija v starem delu Štanjela z občasnimi razstavami.
V zimskem času je na ogled razstava slikarja samouka Antona Rupnika-olja na platnu. Razstava je na razpolago do aprila.
Galerija je odprta v sobotah, nedelja in praznikih ter po dogovoru tudi ostale dneve.
Informacije: Stanarjevi: tel:+386 (0) 5 7691 007,+386 (0)31 389 621; www.stanarjevi.com

KOBDILJ
GALERIJA IN VRT POD KOSTANJI
ODPRTO:
sobote, nedelje, prazniki: 11:00 – 18:00.
Ob predhodni najavi tudi izven urnika.
V prodajno razstavni galeriji so na ogled likovna dela Britte Höschele.
V okrasnem vrtu je možen ogled različnih vrst vrtnic in okrasnih grmovnic.
Informacije: Galerija in vrt pod kostanji, tel:+386 (0)5 769 02 06,+386 (0)41378 645, http://www.marapoko.com,
e-mail: info@marapoko.com

IZLETI IN OGLEDI NOVEMBER IN DECEMBER 2009

ŠTANJEL
vsaka nedelja izpred cerkve v Štanjelu
URA: 14: 30 – zimski urnik, od novembra do konca marca
15:30 – od aprila do konca oktobra
NEDELJSKO TURISTIČNO VODENJE ZA INDIVIDUALNE OBISKOVALCE
Turistično vodenje vključuje ogled gradu Štanjel, galerije Lojzeta Spacala, cerkve sv. Danijela, Kraške hiše, Stolpa na vratih in Ferrarijevega vrta. Ogled poteka približno 90 minut.
Cena ogleda je 3,80 EUR na osebo (vstopnina v Galerijo L. Spacala in v Kraško hišo je všteta v ceno vodenja).
Organizacija in informacije: TIC Štanjel +386 (0)5 769 00 56, +386 (0)41 383 986

ŠTANJEL, Galerija Lojzeta Spacala in Kraška hiša
Grad Štanjel
odprto: 10:00–14:00
sobota, nedelja: 10:00–18:00
ponedeljek: zaprto
Za napovedane skupine tudi izven urnika.
Galerija Lojzeta Spacala v obnovljenem delu gradu Štanjel hrani stalno zbirko slik in grafik Lojzeta Spacala.
V Kraški hiši je urejena etnološka zbirka v dveh nadstropjih.
Informacije: Galerija Lojzeta Spacala: +386 (0)5 769 01 97, e-mail: gradstanjel@guest.arnes.si

ŠTANJEL, Stolp na vratih
Štanjel 6a
Eden od dveh vhodnih stolpov v Štanjel, v katerem je urejena galerija s priložnostnimi razstavami in trgovina s spominki.
Urnik: torek–nedelja: 10:00–18:00
Organizacija: Nassa desella, +386 (0)5 769 00 18

VOLČJI GRAD
POT KAMNA – UREJENA UČNA POT
Urejena in označena učna pot po vasi in okoli nje. Spoznali boste značilnosti kraške krajine, kraških naselij ter spoznali posebnosti Volčjega Grada, vasi z izredno bogato kamnoseško dediščino in enim največjih ohranjenih prazgodovinskih gradišč pri nas.
Pot je uredilo Društvo Debela griža, ki organizira tudi turistična vodenja.
Informacije: www.volcjigrad.com, TIC Štanjel +386 (0)5 769 00 56, +386 (0)41 383 986

BRESTOVICA PRI KOMNU
OBISK GROFOVE JAME
Brestovica pri Komnu, vsaka zadnja nedelja v mesecu ob 15.00, razen v mesecu avgustu
Grofova jama (naravna kraška jama z breznom) leži pod vrhom hriba Grmada nad vasjo Brestovica. V prvi svetovni vojni je služila kot zaklonišče avstro-ogrske vojske.
Dostop:
peš iz Gornje Brestovice, po markirani poti do jame (50 min.) ali iz Dolnje Brestovice po poljski poti z avtom do parkirišča (3 km) in potem še del poti peš do jame (25 min.). Priporočamo pohodno obutev in obleko.
ORGANIZIRAN JE LE OBISK JAME, DO VHODA MORAJO OBISKOVALCI PRITI SAMI.
Kontaktna oseba: JAMARSKO DRUŠTVO SEŽANA, sekcija KOMEN
Jože Terčon, tel.: +386 (0)51 306 964
Peter Pipan, tel.: +386 (0)41 405 642

MILKO MATIČETOV – 90-LETNIK

Štrekljev nagrajenec in zbiralec narodnega blaga v Reziji, Kraševec Milko Matičetov, je bil gost komenske podružnice Kosovelove knjižnice Sežana na štanjelskem gradu.

ŠTANJEL – Ob življenjskem jubileju, 90-letnici rojstva, je tokrat Knjižnica Komen 2. oktobra 2009 v Spacalovo galerijo v Štanjel povabila uglednega Kraševca, slovstvenega folklorista, jezikoslovca in etnologa, dr. Milka Matičetovega, ki je v pogovoru s prof. zgodovine in univ. dipl. etnologinjo Jasno Fakin Bajec predstavil pomen svojega izredno ustvarjalnega raziskovalnega dela s poudarkom na zaslugi, da je Etnografski muzej v Ljubljani dobil čupo Marijo, na spoštljivem odnosu do pripovedovalcev, Rezije in rezijanščine. Prireditev sodi v program Klesati Kras, je v pozdravnem nagovoru poudarila ravnateljica sežanske knjižnice Nadja Mislej Božič.

Milko Matičetov se je rodil 10. septembra 1919 v Koprivi na Krasu, obiskoval gimnazijo v Kopru, Gorici in licej v Padovi, doktoriral pa 1955. leta pri SAZU v Ljubljani s folklorno študijo Sežgani in prerojeni človek, za katero je 1963. leta prejel mednarodno folklorno priznanje Giuseppe Pitrč v Palermu. Zbiranju ljudskega blaga na Krasu, Brkinih, ob Nadiži, Idriji in na desnem bregu Tera se je zapisal že v gimnazijskih letih. Zbirateljsko in raziskovalno delo je nadaljeval po osvoboditvi, a ne v Trstu, kot si je to želel, ampak v Etnografskem muzeju v Ljubljani, kjer je bil 7 let kustos.

Gost večera v Štanjelu je pripovedoval o svojem težkem otroštvu, ki ga je preživel pod fašistično Italijo, o študentskih letih, ko se je na študij v Padovo včasih peljal tudi s kolesom. Ob študiju v Benetkah pa je pod zvonikom cerkve sv. Marka spoznal svojo življenjsko sopotnico Vido, doma iz Zagorja, slavistko, ki mu je pomagala in ga spodbujala k študiju. Žena Vida pa mu je v zvesto oporo že 63 let.

Prav po Matičetovi zaslugi je ljubljanski Etnografski muzej dobil zadnjo dobro ohranjeno čupo, 7-metrsko plovilo, drevak iz enega kosa, ki so ga kraški ribiči iz Nabrežine uporabljali za lovljenje rib. »Kupil sem ga za nizko ceno, 20 tisoč lir, za prevoz do Kopra, od koder smo nato čupo kontrabant pripeljali v Ljubljano, pa smo dali še 5 tisoč lir. Tako je muzej zelo poceni prišel do zelo mikavne čupe,« je kot zanimivost o čupi Mariji povedal Matičetov.

Milko Matičetov je v razgovoru z Jasno Fakin Bajec prikazal svojo življenjsko pot, ki jo je zaznamovala velika ljubezen do zbiranja ljudskega blaga, za kar je prejel številna priznanja, med drugim tudi Štrekljevo nagrado

Gost večera Milko Matičetov s soprogo Vido, vnukom, Polono Tominec in ravnateljico Kosovelove knjižnice Sežana Nadjo Mislej Božič

Spomladi leta 1952 je bil povabljen v nov Inštitut za slovensko narodopisje pri ZRC SAZU kot prva strokovna moč ustanovitelju akademiku I. Grafenauerju. Zasnoval je Arhiv slovenskih ljudskih pripovedi in ga stalno bogatil z evidenco in prepisi objav, novimi zapisi in zvočnimi posnetki z raznih koncev Slovenije, še posebej z obrobja in iz zamejstva. Leta 1962 so se mu odprla vrata v Rezijo in prav po številnem zbranem narodnem blagu iz Rezije je postal znan širom po svetu. Za Zverinice iz Rezije je prejel Levstikovo nagrado (1975), ponosen je tudi na priznanje rezijanske občinske skupščine (1994), postal je častni občan Rezije (januar 2008) in je med drugim tudi drugi Štrekljev nagrajenec (2002). Dvakrat je bil predsednik Slovenskega etnografskega društva, 10 let predstojnik Inštituta za slovensko narodopisje, upokojil pa se je 1. junija 1985 kot znanstveni svetnik. Leta 1995 je postal izredni član SAZU, redni član pa 2001.

Bogastvu in lepoti rezijanske pesmi je mogoče postaviti ob stran samo »pravice«. Matičetov jih je v Reziji nabral več kot tri tisoč. Po številčnosti in živahnosti rezijansko prozno izročilo na Slovenskem nima primere, vsebinsko in kakovostno pa je prenekatera rezijanska pravljica, povedka in legenda enkratni, klasični vložek v evropsko in svetovno pripovedno zakladnico. Pri raziskovanju ljudskega pripovednega izročila je kontaktiral s pravljičarji in kot je v pogovoru povedal, bo kmalu izšla knjiga Prvi slovenski pravljičar.

Prav z izsekom dela Zverinice iz Rezije sta se z lutkovno igrico predstavili knjižničarki Marija Umek in Valentina Novič, medtem ko sta z glasbo večer popestrila člana skupine Veseli Kurent Polona Tominec in Bor Seušek. Sicer pa Matičetov še naprej ostaja po srcu Kraševec, po znanstveni širini pa svetovljan.

Ob 90-letnici raziskovalca in zbiralca ljudskih pravljic in pesmi Milka Matičetovega pa so v sežanski knjižnici na ogled postavili tudi razstavo knjig slovenskih ljudskih pravljic in pesmi z naslovom Zakladnica ljudskih pravljic. Odprta je bila 8. oktobra 2009 in bo na ogled do konca oktobra na mladinskem oddelku. Pod vodstvom Marije Umek pa so si mladi ogledali lutkovno predstavo Zverinice iz Rezije, za katero so lutke ustvarili otroci iz komenske knjižnice na poletnih delavnicah. Tokrat pa je bila posebna gostja Sonja Pucer, ki je skupaj s sežansko knjižničarko Marijo Godnič predstavila svojo knjigo in pravljico Kraški trojčki.

Besedilo in foto: Olga Knez

JESEN

Droben dež rosi,
bele so kraške poti,
sivo je zgodnje jutro.

Bor, bor ne šumi.
Kam ta pot hiti?
Sivo je zgodnje jutro.

Brinjevka se prebudi,
vztrepeta, vzleti.
Sivo je zgodnje jutro.

Srečko Kosovel